

Baština Starog grada Zrinskih

Kovač, Ivana

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:156468>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-17**

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

**Sveučilište
Sjever**

Završni rad br. 555/MM/2017

Baština Starog grada Zrinskih

Ivana Kovač, 4711/601

Varaždin, rujan 2017. godine

Prijava završnog rada

Definiranje teme završnog rada i povjerenstva

ODJEL	Odjel za multimediju, oblikovanje i primjenu		
PRISTUPNIK	Ivana Kovač	MATIČNI BROJ	4711/601
DATUM	06.09.2017	KOLEGIJ	Vizualna kultura
NASLOV RADA	Baština Starog grada Zrinskih		
NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU	Heritage of the Old Town of Zrinski		

MENTOR	Robert Geček	ZVANJE	Doc. art.
ČLANOVI POVJERENSTVA	1. pred. Snježana Ivančić-Valenko, dipl.ing. - predsjednik		
	2. v.pred. Mario Periša, dipl.ing. - član		
	3. doc.art. Robert Geček - mentor		
	4. doc.dr.sc. Darijo Čerepinko - zamjenski član		
	5. _____		

Zadatak završnog rada

BROJ	555/MM/2017
------	-------------

OPIS

Stari grad Zrinskih priča bogate, zanimljive i velike priče u svakom svojem kutku. Dvorac je prepun kulturne baštine koja će svakog ostaviti bez daha i dat će nam nove poglede na hrvatsku povijest, a još više na međimursku povijest. U ovom završnom radu pisat će o ljepotama kraja, povijesnim zbivanjima i kulturnoj baštini grada, od samog početka pa do danas. Posebno će se posvetiti predmetima koji su nam ostavili naši preci, a najviše umjetnosti grada i okolice. Čakovečki stari grad ima djelomično sačuvane elemente kasne gotike, ali pretežito pripada glavnom povijesnom stilu sjeverne Hrvatske, a to je barok. Moramo biti ponosni na ljepote grada i ne ih zaboravljati jer grad Zrinskih sa svojom okolicom daje dašak prošlosti u našoj sadašnjosti.

- U radu je potrebno:
- Objasniti prirodno - geografska obilježja područja u kojem je grad smješten
  - Objasniti arhitekturu i stilska obilježja Starog grada Zrinskih
  - Istražiti i istaknuti utjecaj obitelji Zrinski za područje grada
  - Spomenuti važnost perivoja Zrinskih
  - Spomenuti svrhu dvorca današnjeg doba
  - Istražiti važnost muzeja za kulturne i turističke svrhe Međimurja
  - Istražiti i navesti materijalnu i nematerijalnu baštinu muzeja
  - Spomenuti važne osobe zaslužne za kulturna postignuća
  - Izraditi anketno istraživanje i iznijeti rezultate istoga

ZADATAK URUČEN

13.09.2017.

[Handwritten signature]

Sveučilište Sjever

Multimedija, oblikovanje i primjena

Završni rad br. 555/MM/2017

Baština Starog grada Zrinskih

Student

Ivana Kovač, 4711/601

Mentor

doc.art. Robert Geček

Varaždin, rujan 2017. godine

Predgovor

Veliku zahvalnost, u prvom redu, dugujem svom mentoru doc.art. Robert Gečeku koji mi je svojim stručnim savjetima pomogao pri izradi ovog završnog rada na temu "Baština Starog grada Zrinskih", i što je uvijek imao strpljenja i vremena za moje upite.

Posebnu i najveću zahvalnost iskazujem svojoj obitelji, posebno svojim roditeljima, koji su uvijek bili uz mene, koji su me tokom čitavog mog školovanja podupirali i koji su vjerovali da mogu ostvariti svoje ciljeve.

Također, zahvaljujem se svim svojim kolegama i kolegicama bez kojih vrijeme provedeno na fakultetu ne bi bilo tako zabavno i lako. Hvala Vam na dobronamjernim i kvalitetnim savjetima.

Želim se zahvaliti i svim djelatnicima Sveučilišta Sjever u Varaždinu koji su mi svojim radom i primjerom pomogli u stjecanju mog znanja u području multimedije.

Velika HVALA svima!

Ivana Kovač

Sažetak

Stari grad Zrinskih priča bogate, zanimljive i velike priče u svakom svojem kutku. Dvorac je prepun kulturne baštine koja će svakog ostaviti bez daha i dat će nam nove poglede na hrvatsku povijest, a još više na međimursku povijest. U ovom završnom radu pisat ću o ljepotama kraja, povijesnim zbivanjima i kulturnoj baštini grada, od samog početka pa do danas. Posebno ću se posvetiti predmetima koji su nam ostavili naši preci, a najviše umjetnosti grada i okolice. Čakovečki stari grad ima djelomično sačuvane elemente kasne gotike, ali pretežito pripada glavnom povijesnom stilu sjeverne Hrvatske, a to je barok. Moramo biti ponosni na ljepote grada i ne ih zaboravljati jer grad Zrinskih sa svojom okolicom daje dašak prošlosti u našoj sadašnjosti.

Ključne riječi: *Stari grad Zrinskih, Međimurje, obitelj Zrinski, perivoj, baština, zbirka, umjetnost, fotografija, slikarstvo, kiparstvo, postav*

Summary

In every corner, the old town of Zrinski is telling interesting and great stories. The castle is full of cultural heritage that will leave everyone breathless and give us new insights into Croatian history, and even more about history of Međimurje County. In this final work I will write about the beauties of the region, the historical events and the cultural heritage of the city, from the very beginning to the present. In particular I will pay attention to the items left by our ancestors - art of the city and surrounding area. The old town of Čakovec has partially preserved late Gothic elements, but mostly belongs to the main historical style of the northern Croatian, and that's baroque. We have to be proud of the beauty of the city and not forget it because the town of Zrinski with its surroundings gives the taste of the past in our present.

Keywords: *Old Town of Zrinski, Međimurje, Zrinski family, park, heritage, collection, art, photography, painting, statuary, exhibition*

Popis korištenih kratica

tzv.	takozvani
m.n.v.	metara nadmorske visine
st.	stoljeće
g.	godina
d.d.	dioničko društvo
st. pr. Kr.	stoljeća prije Krista
sv.	sveti
tj.	to jest
sl.	slično
itd.	i tako dalje
pol.	polovica
prof.	profesor

Sadržaj

1.	Uvod.....	6
2.	Prirodno - geografska obilježja područja Međimurja	8
3.	Općenito o dvorcima u Međimurju.....	10
4.	Stari grad Zrinskih	11
4.1.	Čakovečka utvrda i palača u vrijeme Zrinskih.....	12
4.2.	Perivoj Zrinskih.....	15
4.3.	Stari grad Zrinskih danas.....	16
5.	Muzej Međimurja Čakovec.....	17
5.1.	Povijest Muzeja	17
5.2.	Djelatnost Muzeja	18
5.3.	Baština Starog grada Zrinskih	18
5.3.1.	<i>Arheološki odjel.....</i>	<i>19</i>
5.3.2.	<i>Povijesni odjel.....</i>	<i>27</i>
5.3.3.	<i>Kulturno - povijesni odjel.....</i>	<i>37</i>
5.3.4.	<i>Etnografski odjel .....</i>	<i>50</i>
5.3.5.	<i>Likovna galerija .....</i>	<i>56</i>
5.4.	Stalni postav	65
5.4.1.	<i>Stalni postav arheoloških, povijesnih i kulturno-povijesnih zbirki.....</i>	<i>65</i>
5.4.2.	<i>Stalni postav etnografskih zbirki .....</i>	<i>66</i>
5.4.3.	<i>Stalni postav likovnih zbirki .....</i>	<i>68</i>
6.	Anketno istraživanje o baštini Starog grada Zrinskih.....	71
6.1.	Anketa "Baština Starog grada Zrinskih"	71
6.1.1.	<i>Primjer i analiza ankete .....</i>	<i>71</i>
7.	Zaključak.....	82
8.	Literatura.....	84

1. Uvod

Dvorac označava povijesnu građevinu stambene i obrambene funkcije i bogatije arhitektonske koncepcije, u kojoj su boravili vladari, pripadnici plemstva, odnosno u imućniji posjednici. Dvorci su bili sjedišta posjeda odakle se tim posjedom upravljalo, ali se u njima i živjelo. Dvorci su se redovito gradili u krajoliku, a rjeđe u naselju. Uz dvorac kao središte posjeda obično su vezane gospodarske zgrade, vrtovi i parkovi.

Kulturna baština je ostavština prošlih generacija koja se čuva i njeguje u sadašnjosti, kako bi ono što smo mi dobili na čuvanje od prošlih generacija, prosljedili na čuvanje budućih generacija. Često se može dogoditi da se jednostavno odbacuje kulturna baština, a razlog tome može biti umanjena briga oko baštine ili da sadašnja generacija odbacuje ono što je prethodna smatrala baštinom. Postoji fizička i prirodna baština, a oboje imaju važan segment kulture. Baština koja je ostala očuvana kroz povijest ima nenadomjestivu važnost i postaje jedinstvena. Umjetnička dijela i ostala kulturna dijela prikupljaju i čuvaju muzeji.

Muzej je naziv za ustanovu i zgradu, u kojoj se čuvaju, proučavaju i izlažu - kronološki ili tematski - zbirke starina i umjetnina, te prirodoslovnih, tehničkih i sličnih predmeta.

Odabirom ove teme želi se dočarati kulturna baština grada Čakovca. Iako mali, ponekad i nezamijećen prepun je povijesti, kulture i umjetnosti. No, nije ovo slučaj samo kod Starog grada Zrinskih, nego i kod ostalih znamenitosti Međimurja ali i Hrvatske. Slikarstvo, kiparstvo, fotografija i mnoga druga kulturna dobra još uvijek nisu prioritet mnogih ljudi, posebno mladih.

U prvom dijelu završnog rada određuju se prirodno - geografska obilježja Međimurja. Međimurska obilježja su raznolikosti i bogatstvo prirodnih obilježja što je nekad, a i danas, omogućavalo idealne uvijete za život. U ovom poglavlju naglasak će biti na važnosti rijeka, Mure i Drave, kojima je Međimurje omeđeno. One igraju glavno ulogu u promjenama i prirodnih i geografskih obilježja Međimurja.

U drugom dijelu pridodaje se važnost Starom gradu Zrinskih, prvenstveno povijesti samog grada. Prethodno se spominje nešto općenito o dvorcima na području Međimurja. U Međimurju nema puno dvoraca, neki su očuvani, no ima onih koji nisu ili danas više ne postoje. No, simbol i stup Međimurja je Stari grad Zrinskih, pa rad počinje s opisivanjem povijesti grada, prvenstveno o vladajućim obiteljima grada, a najviše o obitelji Zrinski. Šetnja kroz utvrdu i palaču u vrijeme

Zrinskih, obitelj koja je bila vrlo značajna za grad i Međimurje. Spominje se i prekrasan perivoj Zrinski koji okružuje grad Zrinskih te kako grad izgleda danas.

U sljedećem poglavlje govori samo o Muzeju Međimurja Čakovec i kulturnoj baštini koju grad posjeduje. Počinje sa povijesti muzeja, opisivanjem njegove djelatnosti, a potom šetnjom kroz svaki odjel muzeja i upoznavanje sa prekrasnom baštinom sjevernog grada Hrvatske.

U zadnjem poglavlju nalazi se praktični dio rada, u kojem je izrađena anketa na minimalno 100 ispitanika, te analiza ankete. Pitanja ankete sastoje se od osnovnih informacija o dvorcu i baštini, a odgovori se kriju u ovom završnom radu. Cilj ankete je saznati koliko su ljudi upoznati sa poviješću grada Zrinskih, te osnovama o njegovoj umjetnosti.

2. Prirodno - geografska obilježja područja Međimurja

Jedan od važnih čimbenika za odabir naseljavanja kroz gotovo sva povijesna razdoblja bila su prirodno - geografska obilježja nekog kraja. Kako bi se osigurali što bolji uvjeti za život, ljudi su najčešće naseljavali povoljne položaje plodnih nizina, osunčanih padina brežuljaka, kao i obale riječnih tokova. Velika raznolikost i bogatstvo prirodnih vrijednosti područja Međimurja omogućavalo je upravo takve uvjete za život, možemo reći idealne uvjete za život. Osim prirodnog bogatstva od velike važnosti je bio i položaj prostora, kao i prirodna komunikacija te povezanost s drugim regijama. Međimurje je omeđeno dvjema rijekama Murom i Dravom, koje su već u prapovijesti sastavni dio razgranate riječne mreže komunikacije. Također, Međimurje je bilo smješteno uz važne prirodne putove koji su povezivali Zapad i Istok. Međimurjem su prolazili i putovi koji su na najlakši način povezivali srednjopodunavski prostor s Jadranskim morem. Izrazita, odnosno velika, prohodnost teritorija očituje se u činjenici da je Međimurjem, prolazio dio važne prapovijesne komunikacije, takozvani Jantarski put, koji je spajao baltičko područje bogato jantarom s Mediteranom.

Međimurje je smješteno na zapadnom perifernom dijelu Panonske nizine i dio je središnje Hrvatske. Prema reljefnim obilježjima dijeli se na gornje Međimurje i donje Međimurje. U gorenjem zapadnom Međimurju nalaze se međimurske gorice, valoviti brežuljkasti teren s visinskim razlikama od nekoliko desetaka metara koje prema sastavu čine tercijarni sedimenti lapora, pješčenjaka, gline, šljunka i pijeska.

Brežuljkasti kraj prema istoku potpuno prelazi u kontaktnu zonu između gornjeg i donjeg Međimurja. To je blago valovita zaravan (između 180 i 210 m.n.v.) koju čine pleistocenski sedimenti nastali klizanjem niz padine, a mjestimično ima i šljunkovito - pješčanoga materijala. Ravan je vrlo slična mikroregionalnoj cjelini donjeg Međimurja te se smatra njezinim sastavnim dijelom. Pleistocenski sedimenti pružaju se od zapada prema istoku kao nešto povišena terasa i završavaju tzv. dravskom stepenicom na liniji Macinec - Šenkovec - Pribislavec - Belica - Domašinec, koja je oko 5 do 10 metara viša od dravsko - murske nizine. U vrijeme kada je tok Drave bio podno ove stepenice, sastajala se s Murom istočno od sela Domašinec. To područje istočnoga dijela međimurske nizine nastalo je akumulacijom obiju rijeka.

Podno dravske stepenice nalazi se područje dravsko - murske nizine koja je naplavna riječna tvorevina. Vodni tokovi jako su važan prirodni element posebice zbog reljefnog oblikovanja. Kako je u prošlosti klima bila mnogo hladnija, led je prekrivao visoke dijelove Alpa. Pomicanja ledenih pokrova i tokova prema nižim krajevima razarala su stjenovitu podlogu, ostavljajući velike količine nanosa na granici otapanja. Voda koja je nastala otapanjem ispirala je trošan materijal i nosila prema nižim dijelovima mnoštvo šljunka, pijeska i mulja. U vrijeme tih hladnih

razdoblja i specifičnih procesa nanijele su Mura i Drava naslage šljunka koje prate njihova korita. Zbog slabe otpornosti raznih naslaga riječna korita su se često mijenjala, a sadašnji pravac dobila su tek u holocenu. Mura se manje grana u rukavce i više meandrira, dok Drava suprotno. Svoj je tok urezala strmo podno međimurskih gorica do Podturna, a dalje teče usred nizine sve to ušća. Od četiriju manjih potoka nastala je prva međimurska rječica je Trnava. Teče međimurskom ravnicom i grana se na više mjesta te se kasnije ulijeva u rijeku Muru.

U brežuljkastom gornjem Međimurju, osim najviših predjela, najveće površine zauzimaju glinasto - ilovasta i pjeskovito - ilovasta tla isprana padalinama. Na reljefno najvišim položajima gornjega Međimurja prevladavaju mineralno - karbonatna tla. U donjem Međimurju, uglavnom u porječju Trnave, razvila su se najmanje plodna starija aluvijalno - močvarna tla koja se koriste kao prirodne livade i pašnjaci. Južno, prema dravskom toku nalaze se aluvijalno - močvarna karbonatna tla i smatraju se najplodnijim tlima te su najvećim dijelom obrađena. Na spomenutim tlima primarnu vegetaciju su činile šume hrasta, brijesta, jasena i graba, dok je današnji vegetacijski pokrov drugačiji zbog dugogodišnjeg utjecaja čovjeka. Čovjek je postupnim krčenjem šuma, regulacijom rijeka i isušivanjem močvarnih područja izmijenio krajolik Međimurja kako bi se okoliš prilagodio i čovjek ga iskoristio za svoje potrebe, najčešće za dobivanje obradivih površina. Zbog toga je Međimurje danas šumom relativno siromašan kraj.[1]

3. Općenito o dvorcima u Međimurju

U Međimurju se, zbog raznih povijesnih okolnosti, može pronaći jako malo kulturnih spomenika. Naime, najvažniji kulturni spomenici u ovom kraju usko su vezani uz grad Čakovec i njegovu okolicu. Od 13. do 18. stoljeća u Međimurju su izgrađene atraktivne i najpoznatije građevine kao što je Stari grad u Čakovcu tzv. Stari grad Zrinskih poznat po svojim bedemima i Dvorac Feštetić u Pribislavcu koji danas ima funkciju osnovne škole. Također, kod Železne gore nalazi se očuvan dvorac odnosno kurija Terbócz (Terbotz) koja je danas u funkciji restorana u kojem se pripremaju autohtona međimurska jela. U Štrigovi možemo pronaći dvorac Tkalec iz 18. st. i dvorac Banfi iz 13. st. Iako nema puno dvoraca i mnogi nisu očuvani, Međimurje se može pohvaliti sa brojnim crkvama, pa mnogi tvrde kako su crkve simbol povratka ovog prostora u kršćanske ruke.

Moram još spomenuti jedan od najvelebnijih dvoraca odnosno utvrdu Novi Zrin koja je bila smještena uz samu rijeku Muru. Godine 1661. g. dao ju je sagraditi hrvatski ban Nikola Zrinski i trebala je biti važno mjesto u borbi protiv Osmanlija. Utvrda je postojala tri godine, potpuno je uništena i nije više sagrađena. [2][3]

4. Stari grad Zrinskih

Stari grad Zrinskih nalazi se u gradu Čakovcu na sjeveru Hrvatske i smatra se srcem kako međimurske tako i hrvatske povijesti. Okružen je njegovanim i prekrasnim parkom, a na gradskim opkopima, pod starim boltama i u bogatim muzejskim dvoranama posjetitelji osjećaju direktnu vezu s prošlosti hrvatskoga naroda.

Slika 4.1 Stari grad Zrinskih

Čakovec se prvi puta spominje kao kula već u 13. st. i to oko 1267. g. kada je na tom mjestu svoju drvenu tvrđicu podigao grof Čak po kojem je i grad dobio ime. Pod kraj 13. st. vlasnici su bili plemići Güssingi, a do dolaska Zrinskih još se spominju: od 1350. g. Lackovići, od 1397. g. braća Kanižaji, od 1405. g. grofovi Celjski, te od 1473. g. znameniti Ernušti. 1546. g. Međimurje, zajedno sa Štrigovom i Legradom, dobiva Nikola Šubić Zrinski. Pet generacija Zrinskih gospodarilo je Međimurjem. Zrinski su redom bili hrvatski banovi, istaknuti ratnici protiv Osmanlija, graditelji, pjesnici, humanisti, poznavatelji i ljubitelji znanosti i umjetnosti, protivnici austrijskog apsolutizma i centralizma.

Nakon pogibije Nikole Zrinskog 1664. g., pa zatim i smaknućem Petra Zrinskoga u Bečkom Novo Mjestu 1671.g., te pogibijom posljednjeg Zrinskog, Adama Zrinskog, 1691.g. sva imanja Zrinskih u Međimurju su opljačkana. Kasnije, njima kraće vrijeme izravno upravlja carska Gradačka komora. Za grad su još značajni Feštetići koji su izvršili značajne pregradnje u čakovečkom gradu. Obitelj Feštetić gradom je upravljala sve do 1923.g., kada ga kupuje zagrebačka tvrtka "Slavonija d.d." Od 1954. g. objekt preuzima novonastali Muzej Međimurja i gdje mu je sjedište i do dan danas. Obnovljena je središnja palača, okolni park i pristupni putovi, dok je još potrebna adaptacija vanjske utvrde.

Slika 4.2 Vanjska utvrda Starog grada

Čakovečka stara jezgra pripada među najkompaktnije i najljepše u sjevernoj Hrvatskoj. Čakovečki stari grad ima djelomično sačuvane elemente kasne gotike, ali pretežito pripada glavnom povijesnom stilu sjeverne Hrvatske - baroku. [3][9]

4.1. Čakovečka utvrda i palača u vrijeme Zrinskih

Gospodarski i kulturni procvat Čakovca, kao i čitavog Međimurja, počinje vladavinom obitelji Zrinski u čiji posjed dolazi 1546. g. i ostaje sjedište obitelji narednih 150 godina.

O izgledu čakovečke utvrde u vrijeme Zrinskih bilo je različitih mišljenja. Mnogi autori pisali su kako je čakovečki grad, nastojeći uvećati važnost Zrinskih, bio prilično primitivna utvrda i da su je Zrinski porušili te na istom mjestu sagradili novi. No raznim i pomnim istraživanjima, kako arheološkim tako i konzervatornim, daju drugačiju sliku čakovečkog grada u vrijeme dolaska Zrinskih. Čakovec je u doba gospodstva Ernušta bio "prostran i sjajan" vlastelinski grad, dobro utvrđen i nije ga bilo lako osvojiti. Gradske su obrambene kule i zidine bile čvrsto građene i dobro branjene, pa su tako Zrinski imali odlične temelje da iz jakog vlastelinskog grada izgrade još jaču renesansnu utvrdu.

Čakovečka utvrda je za vrijeme Zrinskog gospodarenja doživjela mnoge graditeljske promjene. Nikola Šubić Zrinski, kao i njegovi nasljednici, zbog osmanlijskih stalnih napada bio je prisiljen da svoje potencijale usmjeri ka izgradnji što sigurnijeg i udobnijeg, najvrjednijeg i najvećeg posjeda.

O graditeljskoj djelatnosti Nikole Šubića Zrinskog nema mnogo očuvanih zapisa, arhitektonska baština govori o tome kako je mislio da se dobra obrana skriva u udobnosti stanovanja. Za to vrijeme se u Varaždinu odvija fortifikacijska obnova koju predvodi Ivan Ungnad. Također, utvrde se grade na čitavom graničnom području u Mađarskoj i Hrvatskoj pa je Nikola Šubić Zrinski vještiji i skloniji gradnji utvrda nego stambene arhitekture. Gradnja čakovečke utvrde bila je vrlo intenzivna jer je Nikola Šubić Zrinski 1559. g. pavlinima dao posjed sela Šenkovec i Mačkovec te ih oslobodio svih obveza prema vlastelinstvu osim tlake na izgradnju čakovečke utvrde. U ostalim graditeljskim zapisima govori se da su Zrinski do kraja 16. st. izgradili oko novopodignutog dvora čvrsti sustav obrane. U vanjskom obrambenom sustavu zadržali su dio postojećih zidina zajedno s polukružnim kulama i sagradili bastione renesansnih karakteristika. Novi bastioni imaju dvije tipološke oznake: bademasti i noviji peterougaoi s produženom bočnom stranom koja je odlično štitila vatrenom obranom tvrđavsku grabu. Čakovečki je grad postao mješanac vodene utvrde i renesansne tvrđave.

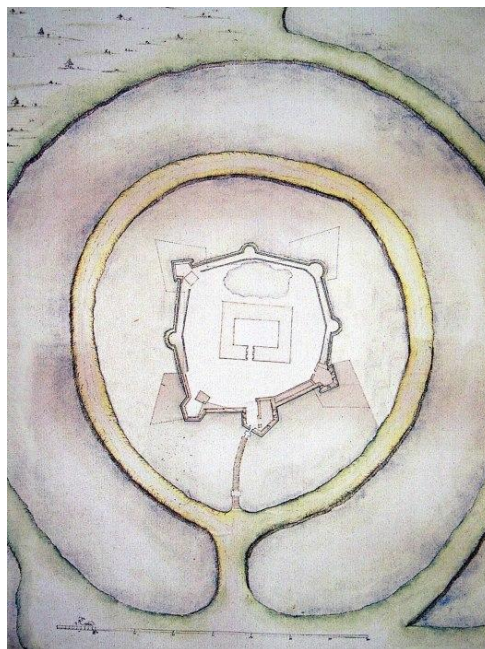
U 17. st., tijekom prve polovice, uklonjene su polukružne kule na sjeverozapadnom potezu bedema čakovečke utvrde i sagrađen je poligonalni bastion. Daljnji graditeljski zahvati su nejasni, odnosno u zapisima se govori o postojanju čitavog niza pomoćnih stambenih i gospodarskih objekata unutar obrambenog pojasa i uz gradske zidine. U drugoj polovici 17. st. utvrda je imala odlične i velike mogućnosti smještaja većeg broja vojnika i velikih količina streljiva i ratne opreme. Palača je imala prizemlje koje je korišteno kao spremište, u polukatu su bili stambeni prostori za oružarnicu i službenike, a na katovima su bili stambeni prostori velike obitelji Zrinski. Oružarnica i spremište ratnog materijala se nalazilo u tvrđaskom dijelu, u ulaznom bastionu, a u zgradi uz bedeme, u prizemlju, bila je uljarnica, mesarnica i tamnički prostori. Na katu su se nalazili stanovi zapovjednika gradske posade, stan kaštelana i stan i uredi upravitelja vlastelinstva. Za smještaj gostiju postojala je posebna zgrada.

Slika 4.3 Veduta tvrđave Čakovec 1639. g, prikaz Johanna Ledentua

Graditeljska djelatnost grofa Nikole Zrinskog Čakovečkog bila je usmjerena na rekonstrukciju i utvrde i palače u Čakovcu. Nedovršena fortifikacijska forma čakovečke utvrde nije u potpunosti zadovoljavala sigurnosne standarde koje nameće krajiška inženjerija gradeći već spomenutu varaždinsku tvrđavu. Sjeverozapadni potez zidnog plašta, gdje su se nalazile dvije stare polukružne kule, bio je dio slabe obrane čakovečke utvrde. One su kasnije, točnije četrdesetih godina 17. st., zamijenjene izduženim poligonalnim bastionom koji je u ravnom potezu tvrđavskog bedema povezan sa sjeverozapadnim, bademastim bastionom. Kasnije je sagrađen dvostruki red drvenih palisada koji se protezao od jugoistočnog bademastog bastiona do novoizgrađenog jugozapadnog bastiona.

Talijanski arhitekt Filiberto Lucchese izradio je projekt rekonstrukcije utvrde te je time nastala peterokutna modernizirana utvrda, njezin je novi izgled sačuvan na grafičkom prikazu, krajem 17. st. čiji je autor Giovanni Giuseppe Spalla. Spalla točno nabroja spremišta streljiva, gradsku stražarnicu, prostor za smještaj većeg broja vojnika i mlin koji pokreću konji. Paralelno su Zrinski gradili i raskošnu renesansnu palaču koja je dobila oblik zatvorenog četverokuta s prostranim unutrašnjim dvorištem.

Slika 4.4 Tlocrt Čakovečke utvrde 1639. g.

O raskoši i sjaju čakovečkog dvora Zrinskih pisao je 1661.g. putopisac Jacob Tollius, dok je već početkom 1660. g. turski putopisac i pustolov Evlije Čelebej napisao da je Čakovec predmet osvajačkih težnji svih vladara, no imao je problem što je sve što je vidio ili doživio prikazivao uvećano. [3][4][5]

4.2. Perivoj Zrinskih

Perivoj Zrinskih nalazi se u centru grada, oko Starog grada Zrinskih, s jedne strane do središnjeg gradskog Trga Republike, a druge strane do stambenih zona. Ova zelena oaza najveći je park u Međimurju.

Perivoj Zrinski danas je zaštićeni spomenik parkovne arhitekture RH, u kojem arhitektonska i biljna kompozicija estetskih, stilskih, umjetničkih, znanstvenih i kulturno-povijesnih vrijednosti biva upotpunjena spomenicima, skulpturama, memorijalnim objektima.

Na samom ulazu u perivoj smješten je kameni spomenik banu Nikoli Zrinskom Čakovečkom, koji se sastoji od postolja s dubokim reljefom lika Nikole Zrinskog te zaobljenog stupa na čijem je vrhu orao raširenih krila što stoji na maču i liri.

Slika 4.5 Spomenik Nikoli Zrinskom Čakovečkom na ulazu u perivoj

Zaštitom Perivoja Zrinski štite se njegove najvažnije oblikovne faze: renesansna i historicistička. Hrvatski šumarski institut potvrdio je prisutnost preko 1400 stabala u parku. Tu rastu bjelogorični obični grab, poljski jasen i klen, pensilvanski jasen i divlji kesten. Od crnogorice zastupljene su smreke, obični borovi, crni borovi i Pančićeva omorika. [6][7]

4.3. Stari grad Zrinskih danas

Čakovečki Stari grad danas je simbol identiteta i tradicije Međimurja. Jedan je od najočuvanijih kulturno-povijesnih spomenika bogate prošlosti međimurskog kraja i sa svojim kulama, zvonikom, palačom i zidinama predstavlja skladnu arhitektonsku cjelinu. Već desetljećima kategoriziran kao spomenik kulture nulte kategorije, prema novoj je kategorizaciji od dana 19.11.2007. godine razvrstan u kulturno dobro od nacionalnog značenja.

Ljubitelji povijesti i starina mogu, u muzeju grada Čakovca, vidjeti vrijedne ostatke i koncepciju jedne brižno organizirane i očuvane kulturne baštine. U njemu se nalaze bogata arheološka, etnografska, kulturno-povijesna i povijesna zbirka te izložbeni salon likovne galerije Muzeja Međimurja. [8]

Slika 4.6 Pogled na Stari grad i dio perivoja Zrinskih

5. Muzej Međimurja Čakovec

5.1. Povijest Muzeja

Muzej Međimurja Čakovec osnovan je 19. veljače 1954. g., a s radom je započeo 15. ožujka te iste godine. Novootvorena ustanova definirana je kao kompleksan muzej zavičajnog tipa. Od samih početaka sakupljačka politika povezana je isključivo s područjem Međimurja, a karakter muzeja definiran je kao kulturno-prosvjetni. Muzej je u začetku imao samo dva zaposlenika, direktora i kustosa Aleksandra Schulteisa, akademskog kipara te Stjepana Leinera, administrativnog službenika koji je ujedno radio i poslove prepariranja i fotografiranja građe.

U svrhu poticanja građana na darivanje ili prodaju predmeta za budući muzej postavljena je u travnju 1954. g. Kulturno-povijesna izložba u Domu sindikata. Namjera ove izložbe bila je upoznavanje javnosti s budućom djelatnošću muzeja. Najveći dio predmeta za izložbu bio je posuđen, a kasnije i otkupljen od građana za muzejski fundus u nastajanju.

Muzejska uprava preselila je u prostore utvrde Staroga grada u rujnu 1954. g. te je napokon muzej otvoren za javnost 29. svibnja 1955. g. Već s 1. srpnjem 1955. g. čitav kompleks Starog grada stavljen je pod zaštitu i dobiva status kulturno-historijskog spomenika Rješenjem Konzervatorskog zavoda Hrvatske u Zagrebu. Iduće, 1962. g., Muzej postaje vlasnik cijelog objekta Staroga grada, a 1965. g. Gradski muzej Čakovec mijenja naziv u Muzej Međimurja Čakovec. [9]

Slika 5.1 Muzej Međimurja Čakovec

5.2. Djelatnost Muzeja

Muzej Međimurja Čakovec je središnja regionalna ustanova posvećena očuvanju materijalne i duhovne baštine na području Međimurja. Muzej radi na sustavnom evidentiranju, sakupljanju, stručnoj i znanstvenoj obradi te prezentaciji građe unutar stalnog postava ili putem povremenih tematskih izložbi.

Muzej obavlja i poslove trajnog zaštićivanja muzejske građe, muzejske dokumentacije i muzejskih lokaliteta prema pravilima konzervatorske struke. Muzej putem edukativnih radionica, tematskih predavanja i publicističkom djelatnošću obrazuje o povijesnim, etnografskim i kulturološkim specifičnostima međimurskog kraja, dok se predstavljanje kulturnog nasljeđa i njegovanje lokalnog identiteta izvodi osmišljenim tematskim manifestacijama.

Osim kulturološko identifikacijske uloge, zadaća muzeja je da javnosti približi muzejsku struku. Taj zadatak uspijeva pomoću uključivanja javnosti, odnosno građanstva, u razne ciljane projekte. Muzej sudjeluje u raznim projektima, najviše međunarodnim. Također, njegujući kulturnu baštinu njeguje i kulturnu suradnju u državi i inozemstvu, što se vidi po turističkim ponudama u koje je muzej uključen. [9]

5.3. Baština Starog grada Zrinskih

Čakovečki grad Zrinskih ostao je do danas jedan od najznačajnijih kulturno - povijesnih spomenika u Hrvatskoj iz doba 15. do 18. st. Muzejska građa, prvenstveno, bazira se za područje Međimurja. U muzeju se nalazi ukupno 5 odjela i to: arheološki odjel, povijesni odjel, kulturno - povijesni odjel, etnografski odjel i odjel u kojem se nalazi likovna galerija. U nastavku ćemo "prošetati" kroz svaki odjel i ući u vremeplov baštine prekrasnog grada.

Muzejski fond sadrži 25 835 eksponata od regionalnog, pa i nacionalnog značaja, smještenih u ukupno 51 zbirki, uključujući lapidarij (zbirka radova u kamenu), koji se nalazi u atriju unutrašnje palače Starog grada. [10]

5.3.1. Arheološki odjel

Od osnutka Gradskog muzeja Čakovec 1955. g. do 1972. g., zahvaljujući entuzijazmu i neumornim terenskim obilascima prvih muzejskih djelatnika Aleksandra Schulteisa i Stjepana Leinera, arheološka je karta Međimurja obogaćena prvim nalazištima. Prva arheološka istraživanja u organizaciji Muzeja provedena su u razdoblju od 1953. do 1955. g. na nalazištu crkve sv. Mihovila Arhandela u Mihovljanu, a stanje pak fundusa iz 1964. g. već navodi broj od 600 do tada prikupljenih arheoloških ulomaka.

Arheološko-istraživačkom djelatnošću postaje življa u razdoblje od 1972. g. kada Muzej dobiva prvog arheologa, te kad s radom započinje novoformiran Arheološki odjel.

Arheološki je odjel od oformljenja 1972. g. do danas na području Međimurja proveo sedamdesetak arheoloških istraživanja. U nekoliko sustavnih rekognosciranja otkriveno je četrdesetak novih arheoloških nalazišta, a brojni otkriveni pokretni nalazi dio su arheoloških zbirki Muzeja koje ukupno broje preko osam tisuća predmeta. Arheološka karta pak Međimurja danas broji oko stotinjak nalazišta iz vremena od mlađeg kamenog doba do srednjeg vijeka.

Djelatnost Odjela osim terenskih istraživanja i prikupljanja muzejske građe, obuhvaća i: zaštitu, dokumentiranje i stručnu obradu građe te vođenje muzejskih zbirki, zaštitu i obradu muzejske dokumentacije, izlaganje građe putem izložaba ili stalnog postava, sudjelovanje na stručnim i znanstvenim skupovima, objavljivanje radova, predavanja i organizaciju muzejskih radionica, te mnoge druge poslove promocije kulturne baštine. [9]

□ Numizmatička zbirka

Numizmatička zbirka broji preko 5000 primjeraka novca, kojeg prema vremenu nastanka možemo podijeliti na rimski, carski, srednjovjekovni i novovjekovni.

Najstariji novci u zbirci su slučajni nalaz srebrnog denara Gaja Julija Cezara iz sredine 1. st. pr. Kr. te brončani dupondiji rimske carice Mesaline i cara Nerona iz sredine 1. st. pronađeni tijekom arheoloških istraživanja rimskog groblja u zaseoku Trnovčak. Od ostalog antičkog novca spomenimo pet srebrnih denara slučajno pronađenih u okolici Svete Marije, od kojih je najstariji ujedno i rijedak primjerak novca posljednjeg Flavijevca cara Domicijana, kovan u Rimu 79. g. Tijekom višegodišnjih sustavnih istraživanja rimskog nalazišta u Svetom Martinu na Muri

pronađeno je najviše primjeraka novca s arheološkim kontekstom iz razdoblja 3. i 4. st. Najvrjedniji pak je slučajni nalaz pronađen 1992. g. u Peklenici, kada je terenskim pregledom arheologa sakupljeno 614 komada brončanog novca iz 4. st.

Iz vremena srednjega vijeka Numizmatička zbirka čuva skupni nalaz ili ostavu novca, slučajno pronađenu prilikom građevinskih radova u čakovečkom naselju Jug. Radi se o 846 komada tzv. frizaških pfeniga ili frizatika iz vremena od prve polovice 12. do sredine 13. st. Više komada kasnosrednjovjekovnog i novovjekovnog novca, među kojima se ističe srebrni denar hrvatsko-ugarskog kralja Ludovika I. iz 14. st., pronađeno je i prilikom višegodišnjih sustavnih arheoloških istraživanja kompleksa pavlinskog samostana u Šenkovcu. Najbrojniji pak je novac Numizmatičke zbirke onaj iz razdoblja novoga vijeka, a zastupljen je primjercima iz gotovo svih europskih, ali i ostalih svjetskih država. [9]

Slika 5.2 1000 kruna, Wien, 1902. g.

□ **Zbirka antičke građe**

Zbirka antičke građe sadrži predmete rimske provenijencije iz rimskog carskog razdoblja te pripada vremenskom okviru od 1. do 5. st. Predmeti su prikupljeni tijekom arheoloških istraživanja od 1964. g. do danas, a dio građe otkupljen je ili poklonjen kao slučajni nalaz.

Većina predmeta iz Zbirke pronađena je tijekom arheoloških istraživanja dva najveća nalazišta: Svetog Martina na Muri i Trnovčaka. Tijekom višegodišnjih sustavnih arheoloških istraživanja područja Svetog Martina na Muri pronađeno je mnoštvo vrijedne pokretne i nepokretne arheološke građe koja ukazuje na pretpostavku da je na lokaciji današnjeg sela postojao rimski grad Halicanum.

Od pokretne građe spomenimo raznoliko keramičko posuđe (lonci, zdjele, tanjuri, čaše, tronožne zdjele, poklopci), uljanice, terru sigillatu (luksuznu reljefnu glaziranu keramiku), dijelove nošnje (fibule, pojasni jezičci) te različite metalne predmete (noževi, ključevi, čavli, pincete, britve, sjekire).

Kao cjelina izdvajaju se nalazi otkriveni arheološkim istraživanjima rimskoga groblja noričko-panonskoga kulturnoga kruga u zaseoku Trnovčak nedaleko Železne gore. Uz keramičko posuđe, novac i fibule kao grobni prilozni pronađeni su i vrijedni primjerci uvoznog italiskog umjetničkog obrta (staklene urne, zlatna triangularna naušnica s akvamarinom) koji otkrivaju vremenski raspon pokapanja od druge polovice 1. do sredine 2. st.

Zbirka čuva i nekoliko primjeraka kamenih spomenika, a kao značajnije možemo izdvojiti: dva kamena žrtvenika posvećena božanstvu Mitri iz šljunčare Poleve, žrtvenik bogu Jupiteru iz Svetog Martina na Muri te nadgrobnu ploču s nalazišta Stari grad Čakovec.

Slika 5.3 Žrtvenik, posvećen bogu Jupiteru, Sveti Martin na Muri, 2.-3. st.

Slika 5.4 Nadgrobna ploča – stela, Čakovec, 2.-3. st.

Od neprocjenjive je vrijednosti nekoliko slučajnih metalnih nalaza. To su srebrni vrč s tragovima pozlate i konjanička kaciga iz Donjega Vidovca, brončana kaserola iz Vularije, kipić Herkula iz Komparije nedaleko Goričana te brončani pupak okruglog konjaničkog štita iz okolice Peklenice. [9]

□ **Zbirka paleontološke građe**

Zbirka sadrži okamine biljaka i životinja prikupljene na području Međimurja koje svjedoče o razvoju života tijekom geoloških era mezozoika i kenozoika.

Najstarija okamina iz Zbirke je fosilizirana školjka izumrlog glavonošca koji je prije 251 do 65 milijuna godina tijekom geoloških razdoblja krede, jure i trijasa nastanjivao pramore koje je prekrivalo područje Hrvatske.

Ostale okamine iz Zbirke uglavnom su pleistocenske starosti. Iz razdoblja donjeg pleistocena to su nalazi fosiliziranog lišća, okamina puža i zub mastodona vrste *Anancus arvernensis*, pronađeni sredinom 20. st. na lokaciji jame Maj 3, Međimurskih ugljenokopa, jugoistočno od Hlapičine.

Od ostalih gornjopleistocenskih nalaza spomenimo primjerke mamutovih zubi i čeljusti jelena s nekoliko nalazišta u Međimurju. [9]

□ **Zbirka pavlinskog samostana u Šenkovcu**

Kompleks pavlinskog samostana u Šenkovcu složeno je nalazište koje se sastoji od sačuvane arhitekture nekadašnjeg svetišta crkve (danas kapela sv. Jelene) i arheoloških ostataka arhitekture samostana, lađe crkve, mauzoleja Zrinskih i groblja.

Zbirka sadrži 715 predmeta iz razdoblja srednjeg i novog vijeka prikupljenih tijekom sustavnih arheoloških istraživanja pavlinskog kompleksa od 1924. do 2012. g.

Slika 5.5 Crkva sv. Jelene, Šenkovec

Prema mjestu nalaza najbrojniju vrstu građe čine grobni nalazi. Uglavnom se radi o nabožnim predmetima (krunice, križevi, religijske medaljice) te brojnim vrijednim primjercima nakita (prstenje, ogrlice, ukosnice) i dijelovima nošnje (gumbi, pređice, kopče, dijelovi pojasnih garnitura). [9]

Slika 5.6 Krunica, Sveta Jelena Šenkovec, 17.-18. st.

□ **Zbirka prapovijesne građe**

Zbirka prapovijesne građe sadrži predmete koji svjedoče o razvoju i slijedu kultura prapovijesnih razdoblja na području Međimurja, u rasponu od sedam tisućljeća, tj. od mlađeg kamenog pa sve do mlađeg željeznog doba. Karakterističnim stilskim osobinama i načinom izrade, predmeti predstavljaju dragocjen izvor podataka o životu stanovništva.

Najstariji dio fundusa čini bogata zbirka kamenih alatki iz razdoblja mlađeg kamenog i bakrenog doba te vrijedni primjerci keramičkog posuđa s nalazišta iz okolice Čakovca.

Raritetni nalaz iz razdoblja srednjeg brončanog doba (16. – 14. st. pr. Kr.) je narukvica s dva spiralno savijena završetka tzv. Koszider stila. Najznačajnije cjeline iz razdoblja kasnog brončanog doba su skupni nalazi iz Belice i Peklenice, a pripadaju kulturi polja sa žarama. Belička ostava, datirana u prijelaz 12. u 11. st. pr. Kr., sadrži oruđe, oružje, nakit i neobrađenu bronzu odnosno sirovinu za lijevanje. Stoljeće starija, peklenička ostava pak sadrži oružje, nakit i keramičko posuđe te je jedina ostava toga vremena u Hrvatskoj. Slučajnim kasno brončano dobnim predmetima naseobinskog karaktera pripadaju gotovo u cijelosti očuvane keramičke posude iz Domašincea.

Slika 5.7 Žara, Domašinec, 7. st. pr. Kr.

Prema vremenu nastanka najzastupljeniji predmeti Zbirke su oni kulture Martijanec – Kaptol, razdoblja starijeg željeznog doba (8. – 5. st. pr. Kr). Keramičko posuđe osebujnih oblika i ornamentike, brončani nakit te ratnička oprema pronađeni su tijekom arheoloških istraživanja groblja pod humcima u okolici Goričana i Dvorišća. Među nalazima goričanske nekropole izdvaja se askos – keramička posuda visoke kvalitete i estetske razine s apliciranim plastičnim simboličnim likovima na ručki – koji ujedno spada među najljepše primjerke ovakve vrste posuda u Hrvatskoj.

Vrijeme mlađeg željeznog doba zastupljeno je u cijelosti očuvanim slučajnim nalazima keramičkog posuđa iz Domašincea te vrijednim nalazom keltske zdjele u funkciji grobnog priloga pronađene na nalazištu groblja pod humcima u okolici Goričana. [9]

Slika 5.8 Askos, Goričan, 7. st. pr. Kr.

□ **Zbirka srednjovjekovne građe**

Zbirka sadrži predmete iz razdoblja ranog, razvijenog i kasnog srednjeg vijeka koji pripadaju vremenskom okviru od 7. do 15. st. Predmeti su uglavnom prikupljeni tijekom arheoloških istraživanja od šezdesetih godina prošlog stoljeća do danas, a manji dio građe otkupljen je ili poklonjen kao slučajni nalaz.

Najstariju građu čine ranoslavenski nalazi pronađeni 2004. g. na nalazištu Stara Ves nedaleko sela Strahoninec. Riječ je o keramičkom posuđu apsolutno datiranom metodom radioaktivnog ugljika u sredinu 7. st., a među ostalim nalazima izdvaja se rijedak nalaz amuleta od gorskog kristala.

Nešto mlađu cjelinu grobnih nalaza s kraja 8. i početka 9. st. čine oni pronađeni tijekom iskopa šljunka na šljunčari nedaleko Preloga. To su primjerci oružja (bojni nož, bojna sjekira, vršci strelica), konjske i konjaničke opreme (konjske žvale, stremeni) te karakteristično ranosrednjovjekovno keramičko posuđe.

Raznolik nakit iz 11. st. tzv. bjelobrdske kulture pronađen je tijekom arheoloških istraživanja groblja u Svetom Jurju u Trnju.

Kasnosrednjovjekovnom razdoblju pripada građa s Gradišća kod Nedelišća i nalazišta crkve sv. Mihovila u Mihovljanu. Mihovljanske nalaze čini gotička arhitektonska plastika crkvenog prostora (kustodija, rebra svodova, doprozornici i kružišta prozora, stupovi i polustupovi, dovratnici, pete rebara svodova i konzole), a nalazi Gradišća su nasebinskog

karaktera (razni oblici keramičkog posuđa, pećnjaci, oruđe, oružje). Kao posebni nalazi s Gradišća izdvajaju se srebrni prsten pečatnjak s tragovima pozlate te nalaz keramičke igračke, konjića.

Od slučajnih nalaza spomenimo primjerak spate ili karolinškog mača s kraja 8. i početka 9. st. pronađenog na nalazištu Diven nedaleko Cirkovljana. [9]

□ **Zbirka Stari grad Čakovec**

Zbirka sadrži predmete iz razdoblja srednjeg i novog vijeka prikupljene tijekom brojnih arheoloških istraživanja od 1966. godine do danas na nalazištu Stari grad Čakovec.

Najstariji i najvrjedniji predmeti zbirke – primjerci gotičkih pećnjaka iz 14. st. te raritetni ulomci oslikanih gotičkih rebara svodova – oslikavaju način života tijekom najranijih faza postojanja čakovečke utvrde.

Prema materijalu izrade najbrojniji su keramički predmeti zastupljeni različitim oblicima keramičkog posuđa (lonci, zdjele, tanjuri, poklopci, vrčevi, boce, čaše), uljanica i keramičkih lula. Vrlo vrijednu cjelinu čine ulomci kvalitetno izrađenih kasnogotičkih i renesansnih pećnjaka, a zbirka sadrži i brojne metalne predmete različite namjene, kao što su primjerci oružja (strelice za luk i samostrijel, ulomci samostrijela, puščana olovna zrna, topovske kugle), vojne opreme (ulomak pancira i oklopa, potplati vojničkih čizmi, spremnik za barut) i konjaničke opreme (ostruge, stremen). Brojni su i metalni predmeti građevinske namjene (šarke, spojnice, klinovi, čavli) te ostali uporabni predmeti (naprsci, ključevi, lokoti, škare, noževi, kresivo). Od dijelova nošnje, odjeće i obuće spomenimo primjerke predica pojasnih kopči, gumbiju i potkova za obuću.

Kameni spomenici u zbirci zastupljeni su vrijednim primjercima svjetovne arhitektonske plastike, među kojima se ističu kameni dovratnici iz razdoblja od 14. do 16. st. [9]

5.3.2. Povijesni odjel

Povijesni odjel Muzeja Međimurja Čakovec prikuplja, čuva, obrađuje i prezentira građu iz povijesti Međimurja od početka 13. pa sve do 21. st.

Preteča Povijesnog odjela je Zbirka Narodnooslobodilačke borbe, osnovana prilikom otvaranja prvog stalnog postava Muzeja 1955. g. S vremenom je Zbirka NOB-a prerasla u Odjel narodne revolucije, djelujući u razdoblju između 1960. i 1990. g. U sklopu pokrenutih demokratskih promjena u Hrvatskoj, na mjesto Odjela narodne revolucije osnovao se Povijesni odjel. Novoosnovani odjel Muzeja sa svojim proširenim tematskim i vremenskim okvirom obuhvatio je do tada zanemarene dijelove međimurske povijesti. Danas proučava razdoblje od srednjega vijeka, kada se Međimurje prvi puta spominje u povijesnim izvorima 1203. g., pa sve do suvremenog doba.

Uz predmete naslijeđene od Odjela narodne revolucije te ustupljene od Kulturno-povijesnog odjela, količina muzejske građe na Povijesnom odjelu s vremenom se povećala uz pomoć raznih donacija i otkupa. Danas Povijesni odjel obuhvaća preko 2.700 predmeta, a njegov se fundus povećava daljnjim prikupljanjem građe iz povijesti i suvremenih događaja Međimurja. Muzejska građa Povijesnog odjela 2009. g. organizirana je u jedanaest zbirki s obzirom na temu, razdoblje nastanka i vrstu muzejskih predmeta.

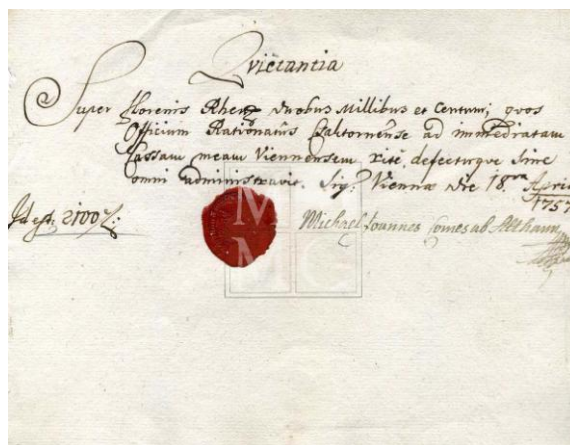
Povijesni odjel osim prikupljanja, čuvanja i zaštite muzejskih predmeta, provodi stručnu obradu i potrebna istraživanja u svrhu interpretiranja muzejske građe, vodi muzejske zbirke i muzejsku dokumentaciju, izlaže građu u stalnom postavu, organizira izložbe, bavi se publicističkim radom, odgovara na upite javnosti, sudjeluje u edukativnim programima te obavlja druge poslove vezane za kulturno-povijesnu baštinu Međimurja. [9]

□ Arhivska i memoarska zbirka

Arhivska i memoarska zbirka obuhvaća predmete različite tematike i datacije. Građa je najvećim dijelom papirnata, ali se u zbirci nalazi i nekoliko metalnih predmeta (grbovi) i predmeta izrađenih od drva i stakla (panoi s fotografijama, grbovi). Važniji predmeti iz Zbirke konzervirani su i restaurirani u Središnjem laboratoriju za konzervaciju i restauraciju Hrvatskog državnog arhiva u Zagrebu. U Zbirci se nalazi nekoliko predmeta od izuzetne važnosti za Međimurje, predmeti koji su dokumenti svoga vremena te kao takvi zauzimaju važno mjesto u

sveukupnom fundusu Muzeja Međimurja. Svakako vrijedi spomenuti knjigu pavlina Josipa Bedekovića Natale solum..., djelo od prvorazrednog značaja za povijest Međimurja. U zbirci se nalazi i prvi poznati popis stanovništva, kućegospodara trgovišta Čakovec iz 1584. godine. Ističe se i popis poreznih obveznika u Međimurju iz 1740. g. te kupoprodajni ugovori između obitelji Feštetić i njezinih stranaka. Godine promjene vlasništva Staroga grada u Čakovcu, 1923. g. i 1933. g., također su zastupljene muzejskom građom: zapisnicima o primopredaji, ovjerenim prijepisom ugovora te kupoprodajnim ugovorima. Od netiskane građe vrijedi izdvojiti panoe s fotografijama članova raznih društava te grbove nekoliko plemićkih obitelji u Međimurju. [9]

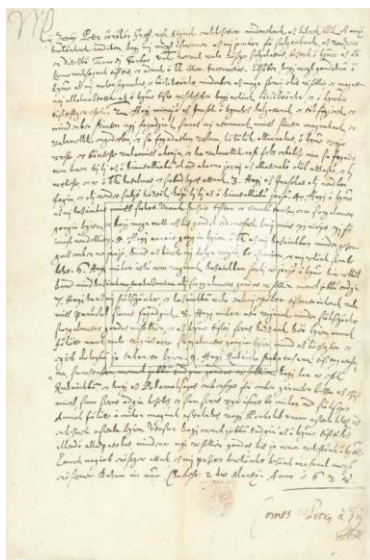
Slika 5.9 Potvrda grofa Mihaela Ivana Althana i grofice Josipe Althan, Beč, 1757. g.

□ **Diplomatička zbirka**

Diplomatička zbirka Muzeja Međimurja Čakovec čuva diplome, povelje, ugovore i druge službene spise na latinskom, mađarskom i njemačkom jeziku nastale u vremenskom razdoblju od druge polovice 16. st. do prve polovice 20. st., povezane s obiteljima koje su gospodarile Međimurjem (Zrinski, Althani, Feštetići te Čakovečko vlastelinstvo).

Posebno su važne isprave obitelji Zrinski koja je Međimurjem gospodarila od 1546. g. do 1691. g. Za grad Čakovec značajna je isprava kojom je Juraj IV. Zrinski 29. svibnja 1579. g. utvrdio privilegije stanovnicima podgrađa čakovečke tvrđave stvorivši tako osnove za razvoj Čakovca kao slobodnog trgovišta. Te su privilegije potvrdili njegovi unuci Nikola i Petar Zrinski 1638. godine te Nikolin sin Adam 1684. g.

U stalnom postavu Muzeja izložene su preslike dokumenata ove zbirke, a originali su spremljeni zbog njihove zaštite. [9]

Slika 5.10 Pismo grofa Petra Zrinskog, Čakovec, 1638. g.

□ **Zbirka Joža Horvat**

Najveći broj predmeta povezan je s plovidbama Jože Horvata. Od brodske opreme, preko suvenira s putovanja, sve do raznih zavjetnih i pomalo mističnih predmeta povezanih s različitim domorodačkim plemenima. Također valja istaknuti predmete s dna mora, školjke, koralje, ogrlice od morskih pužica i školjaka, antičko posuđe te posebno vrijedne dvije veće amfore (jednu su izronili Jožini sinovi Marko i Mićo na plovidbi Jadranom). Knjižni fond Jože Horvata dopremljen u Muzej sastoji se od 1147 jedinica knjižne građe najrazličitije tematike. Od općih enciklopedija, antologija, rječnika, djela raznih domaćih autora, sve do klasika renomiranih svjetskih autora. Uza sve to, određeni dio knjižne građe obuhvaća tematiku mora, plovidbe, putovanja, dok se dio knjiga odnosi i na zemlje koje je Joža Horvat obilazio na svojim putovanjima.

Slika 5.11 Naslovna strana knjige Jože Horvata, Besa, Zagreb, 1973. g.

Muzeju je darovan velik broj umjetnina, slika različitih vrijednosti raznih domaćih autora. Vrijedi spomenuti i slike koje se tiču putovanja oko svijeta poput slika Kuna Indijanaca, pokladne maske ili tahićanskog ratnika. Dobar dio građe čine i predmeti povezani s još jednom Jožinom strašću, lovom. Od različitih trofeja i uokvirenih zahvalnica i odlikovanja, sve do medalja i priznanja za zasluge u lovstvu. Donacija obuhvaća kompletnu radnu sobu Jože Horvata, u kojoj je posebno vrijedan pisači stol koji je nekoć pripadao kiparu Antunu Augustinčiću od kojeg ga je Joža kupio za simboličnu cijenu. Uz sobu su poklonjeni različiti vrijedni osobni predmeti iz njegova života koji upotpunjuju ovu raznovrsnu i zanimljivu zbirku predmeta. [9]

□ Memorijalna zbirka Karlo Mrazović Gašpar

Memorijalna zbirka Karlo Mrazović Gašpar donacija je istaknutog političkog djelatnika iz razdoblja Druge Jugoslavije. Karlo Mrazović Gašpar rođen je u Murskom Središću. Bio je hrvatski politički radnik. Radio je kao veleposlanik FNRJ u SSSR-u, Mađarskoj, Meksiku, Kubi, Kostarici, Hondurasu i Panami. Zbirka obuhvaća predmete raznolike tematike i datacije. Dio predmeta je restauriran u Restauratorsko-preparatorskoj radionici Muzeja Međimurja Čakovec. Predmeti iz Zbirke najvećim dijelom povezani su s Mrazovićevom političkom djelatnošću, ali u njoj se nalaze i osobni predmeti poput namještaja i umjetnina. Dio građe povezan je s Mrazovićevom strašću, lovom, te se tako u Zbirci nalaze razne medalje, diplome i trofeji povezani s Mrazovićevim zaslugama u tom području. Vrijedi istaknuti i nekoliko osobnih portreta, najviše izrađenih od bronce. Velik dio Zbirke čine medalje, plakete, ordeni i odlikovanja koje su dodijeljene Mrazoviću za zasluge, zalaganje i postignute uspjehe u socijalističkoj izgradnji SFRJ. Kožni kaput i košulja koju je Karlo Mrazović nosio u Španjolskom građanskom ratu od 1936. g. do 1938. g., baš kao i manji broj pušaka i pištolja pripadaju ovoj raznovrsnoj zbirci. [9]

Slika 5.12 Diploma Ordena oslobođenja Španjolske, Pariz, 1949. g.

□ Zbirka medalja, odlikovanja i plaketa

Zbirka medalja, odlikovanja i plaketa obuhvaća predmete iz 19. st. i 20. st., primjerke s odlikama izvanrednih umjetničkih ostvarenja medaljerske umjetnosti. Predmeti su različite tematike, većinom počasnog, memorijalnog ili jubilarnog karaktera. Na licu se najčešće nalazi portret, a na naličju simbolična kompozicija. Medalje govore o vremenu, kulturi i ljudima te su kao takve neprocjenjive i nadržavaju svoju materijalnu vrijednost. Predmeti su najvećim dijelom povezani s priznanjima iz razdoblja Austro-ugarske, s kraja 19. st. i početka 20. st., poput medalja i ordena s likom cara Franje Josipa. Ističe se posebno vrijedan predmet, orden Željezne krune III. stupnja. Vrijedi istaknuti i nekoliko Ordena jugoslavenske krune te Ordene svetog Save.

Slika 5.13 Austrijski carski Orden željezne krune III. stupnja, Beč, kraj 19./početak 20. st

Velik dio Zbirke čine razne medalje i kovanice koje su otkupom ili darom postale dio fundusa Muzeja Međimurja: kovanica iz Egipta iz 1907. g., značka „90 godina jugoslavenskog vatrogastva“, medalja izrađena u povodu 1000. obljetnice dolaska Mađara na ove prostore, značka II. festivala hrvatskog pjesničkog saveza Zagreb, medalja s prikazom prvih ljudi na mjesecu, medalja s likom Matije Gupca, medalje s prikazima iz života svetaca (medalje s likom sv. Jurja i Blažene Djevice Marije) te medalje izrađene u povodu održavanja raznih godišnjica (10. obljetnica osnutka Gradskog muzeja, 10. godišnjica dobrovoljnog vatrogasnog društva, 50. godišnjica poljoprivrednog društva KK Steir, spomen na Kosovsku bitku). U Zbirci se nalazi i nekoliko diploma, odlikovanja te dvije plakete. [9]

□ Zbirka Međimurje u Domovinskom ratu

Zbirka Međimurje u Domovinskom ratu tematska je zbirka, a nastala je 2011. g. kao rezultat prikupljanja građe za potrebe izložbe Međimurje u Domovinskom ratu koja je u povodu 20. obljetnice oslobođenja Međimurja od prisutnosti JNA-e otvorena u Muzeju Međimurja Čakovec. Cilj ovog projekta bio je upoznati širu javnost s doprinosom Međimuraca i Međimurja pobjedi u Domovinskom ratu. Međimurje je bilo prva općina u Hrvatskoj oslobođena od prisutnosti JNA-e, a oko 8000 Međimuraca borilo se u domicilnim postrojbama i drugim postrojbama diljem Hrvatske. U suradnji sa zapovjednicima postrojbi i nadležnim institucijama, prikupljena je trodimenzionalna i arhivska građa te foto i video dokumentacija.

Zbirku čine predmeti povezani s Domovinskim ratom (uniforme, vojno znakovlje, vojne karte, oružje i oprema, alat, zarobljeni neprijateljski predmeti, pribor Civilne zaštite, medicinski pribor, tiskovine iz razdoblja 1991. g. – 1995. g., dokumentacija itd.), a ona će rasti i dalje jer još uvijek postoji interes za ovu temu. [9]

Slika 5.14 Spomenica Domovinskog rata 1990.-1992. g.

□ **Zbirka narodne revolucije**

Zbirka narodne revolucije najstarija je i najveća zbirka Povijesnog odjela Muzeja Međimurja Čakovec. Većinom sadrži papirnatu građu te nekoliko trodimenzionalnih predmeta. Zbirka čuva sjećanje na doprinos Međimuraca antifašističkoj borbi i borbu okupiranog Međimurja protiv Mađara.

Zbirka se može tematski podijeliti na dva dijela, građu iz vremena II. svjetskog rata i građu nastalu nakon II. svjetskog rata.

Građa nastala u II. svjetskom ratu obuhvaća pisma, razne identifikacijske dokumente, okružnice, dopise, letke, proglase i plakate, publikacije koje govore o komunizmu i socijalizmu, brošure i glasila umnožavana šapirografima kao i tiskane novine. Predmeti svjedoče o važnim političkim događajima, ali i svakodnevicu tog vremena. Posebno su potresna pisma i predmeti Međimuraca koji su bili zatvoreni u zatvorima i logorima diljem Europe.

Građu nastalu nakon II. svjetskog rata čine isječki iz novina, novine, knjige, pisma, dopisi, diplome omladinskim radnim brigadama, izjave, kronike međimurskih naselja, dokumenti organa vlasti koji govore događajima u poslijeratnom Međimurju. [9]

□ **Zbirka oružja i opreme**

Zbirka oružja podijeljena je tematski na vatreno i hladno oružje. Većina vatrene oružja (puške, strojnice, pištolji i revolveri) i vojna oprema korišteni su u II. svjetskom ratu, a nekolicina teških strojnica i pušaka datira iz I. svjetskog rata i vremena oslobođenja Međimurja od mađarske okupacije. Zbirku upotpunjuju raritetne lovačke puške iz 18. st. i 19. st. s ručno rađenom ornamentacijom i spremnice za barut i ulje ukrašene na način da i same postaju mali zasebni umjetnički predmeti. Među vatreno oružje također spadaju prvi ručni mužari – preteče topova – s početka novog vijeka, kamene i željezne topovske kugle te top.

Većinu hladnog oružja čine vojničke sablje iz 18. st. i 19. st. koje svojom elegancijom, duljinom i načinom izvedbe – kojom se sve sablje međusobno razlikuju – opravdavaju svoj status identifikacijskog i statusnog simbola vlasnika. Posebno su vrijedni renesansni dugi mačevi, barokni rapir i vojna oprema iz razdoblja vladavine Zrinskih (smatra se da su očuvani prsni oklop i pancirna rukavica pripadali Nikoli IV. Zrinskom Sigetskom). Dio Zbirke čini i oružje na motci, bez kojeg bi vojnička oprema bila nepotpuna. Ima ih najrazličitijih oblika i

kvaliteta izrade, od seljačke do profesionalne. Zastupljene su i strelice, od onih za upotrebu s običnim lukom i strijelom do strelica za samostrel. Osim njezine umjetničke vrijednosti, Zbirka je važna jer ujedno predstavlja prvorazredni dokument bitnih razdoblja međimurske povijesti. [9]

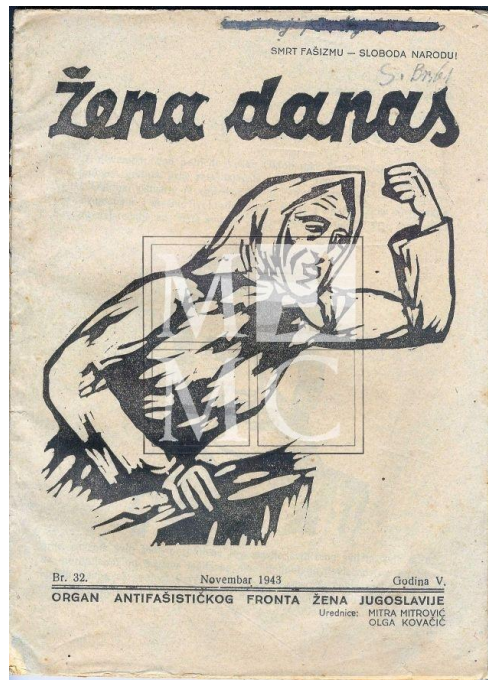
Slika 5.15 Sablja oficira francuske lake konjice, 1800. g.

□ **Zbirka razglednica i novina**

Zbirka razglednica i novina Muzeja Međimurja Čakovec tematski je podijeljena na razglednice i dopisnice te novine i druge publikacije.

U zbirci se nalaze razglednice i dopisnice nastale u razdoblju od kraja 19. st. do danas. Vrlo su zanimljive najstarije razglednice koje, osim što su rijetke, imaju i dokumentarnu vrijednost jer većinom prikazuju Čakovec i druga međimurska naselja (Prelog, Štrigova, Donja Dubrava, Belica), ali i neke važne događaje iz lokalne povijesti. Zanimljive su na primjer propagandna razglednica o odcjepljenju Međimurja od Mađarske iz 1919. g. i fotografija-dopisnica Međimorskog kulturnog društva snimljena u Budimpešti za vrijeme II. svjetskog rata.

Zbirku čine i novine tiskane u Međimurju ili na neki način povezane s Međimurjem (od 1884.g. do 50-ih godina 20.st.). Povijesni odjel čuva uvezana godišta lista Međimurje – Muraköz (za 1884. g., 1886. g., 1892. g. i 1906. g.), Međimurske novine 1920. godište te Megyimurje – Muraköz 1942. godište, kao i pojedinačne brojeve tih tjednika. Tu su i humoristički list Piacz iz 1886. g., Čakovečki strički iz 1935. g. te Pikač iz 1940. g.

Slika 5.16 *Žena danas* - List Organa AFŽJ-a, br. 32, studeni, 1943. g.

U Zbirku je ušla i građa (novine, časopisi, bilteni i druge slične tiskovine) koja je prije bila u Zbirci narodne revolucije. Zbirka je prikupljana tijekom proteklih 50 godina poklonima građana i otkupima. [9]

□ **Zbirka Sport u Međimurju**

Zbirka Sport u Međimurju sadrži uglavnom predmete iz 1. polovice 20. st. i nekoliko predmeta iz druge polovice 20. st., kada je sport u Međimurju bio tek u začetcima. Ipak to je vrijeme u kojem živi i najveće uspjehe ostvaruje jedan od najznačajnijih međimurskih sportaša, tenisač Franjo Punčec. Njegova obitelj i gospodin Josip Đebi darovali su Muzeju Međimurja nekoliko pehara i drugih predmeta. Većina građe iz Zbirke Sporta u Međimurju je u tiskanom obliku (novine, fotografije, plakati, knjige, brošure), izuzetak su tek predmeti iz ostavštine Franje Punčeca (mjedeni i stakleni pehari) te metalna značka Čakovečkog športskog kluba. Poznate čakovečke obitelji i pojedinci darovali su predmete koje upotpunjuju ovu Zbriku: obitelj Legenstein daruje svoje osobne stvari, Gabrijela Binder i Mira Jalšovec ističu se darovanjem nekoliko fotografija u ovoj Zbirci. Najvrjedniji predmeti u Zbirci svakako su pehari iz riznice nagrada Franje Punčeca te nekoliko vrijednih fotografija još iz doba začetaka osnivanja čakovečkih sportskih društava. Vrijedi spomenuti i prilog Mirka Leicha mlađeg, 90 godina sporta u Međimurju, iz 1977. g. U Zbirci se nalazi i nekoliko priručnika, pravila i brošura

sokolarskih društava koja su tada bila vrlo vrijedni promicatelji tjelesnog odgoja, prije svega među mlađom populacijom. [9]

Slika 5.17 Fotografija sekcije hazena Čakovečkog športskog kluba, Čakovec, 1933. g.

□ **Zbirka Školstvo u Međimurju**

Zbirka Školstvo u Međimurju sadrži predmete koji nam daju bolji uvid u razvoj i strukturu školstva u Međimurju krajem 19. st. i tijekom prve polovice 20.st. Predmeti su dobrim dijelom zatečeni u muzeju, a dio građe je poklonjen. Jedan od važnijih predmeta iz Zbirke je prijepis dokumenta Opis razvitka školstva u Štrigovi za razdoblje od 1790. g. do 1947. g. Više je dokumenata koji su povezani s Kraljevskom učiteljskom školom u Čakovcu. Između ostalog, u Zbirci se nalaze i vrijedni sačuvani izvještaji spomenute Učiteljske škole u Čakovcu za nekoliko školskih godina.

Slika 5.18 Fotografija nastavničkog zbora Učiteljske škole u Čakovcu; 1929. g.

Vrijedi spomenuti i nekoliko fotografija-dopisnica s motivima Učiteljske škole u Čakovcu. Svi predmeti u Zbirci školstva u Međimurju pisani su predmeti, neki tiskani, neki prepisani, a neki uvezeni u tanke knjižice ili brošure. Iako Zbirka ne sadrži mnogo predmeta, oni su dokumenti vremena u kojem je školstvo bilo itekako na cijeni i koji nam mogu pobliže prikazati školsku svakidašnjicu u međimurskom osnovnom, ali i višem obrazovanju. [9]

5.3.3. Kulturno - povijesni odjel

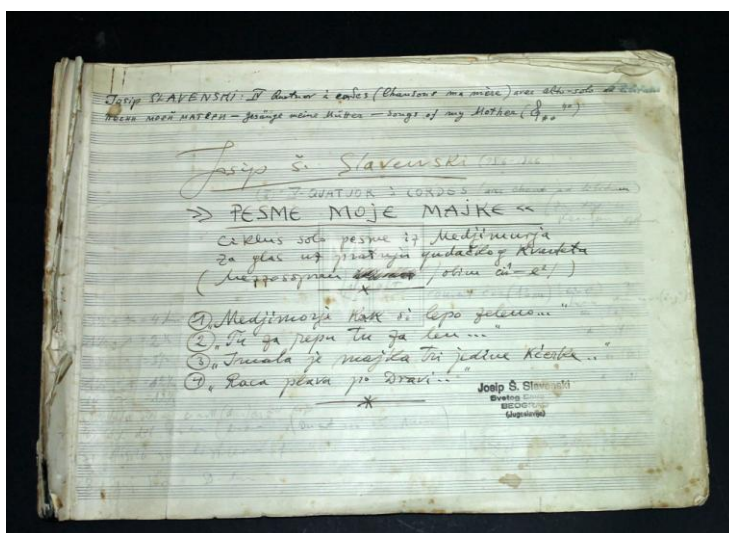
Kulturno-povijesni odjel Muzeja Međimurja Čakovec izrastao je iz kulturno-historijske zbirke formirane za vrijeme otvorenja Muzeja 1955. g. Već godinu dana nakon toga, 1956. g. količina prikupljene građe toliko je porasla da zbirka prerasta u odjel. Prvi zaposlenici Muzeja, direktor i kustos Aleksandar Schulteis i Stjepan Leiner, administrativni djelatnik, crtač, preparator i fotograf, prikupljali su građu za Muzej diljem Međimurja, dok su istovremeno zabilježene i donacije i otkupi predmeta od građana. Tijekom šest desetljeća postojanja Muzej je intenzivno provodio svoju sakupljačku politiku i brojčano mnogostruko nadmašio početni broj predmeta u svom fundusu.

Unutar zbirke odjela zastupljena je kulturno-povijesna građa i umjetnički predmeti od 15. do 20. st., a humanistička disciplina koja se njima bavi je povijest umjetnosti. Osim sakupljanjem, kustos na odjelu bavi se poslovima evidentiranja, stručne i znanstvene obrade građe, vođenja zbirke te prezentacije građe unutar stalnog postava ili povremenim tematskim izložbama. Odjel obrazuje javnost o povijesnim i kulturološkim specifičnostima međimorskog kraja izlagačkom djelatnošću, edukativnim radionicama, tematskim predavanjima i publicističkom djelatnošću. Od 2013. g. odjel sudjeluje i u međunarodnim projektima i njeguje kulturnu suradnju kako u državi, tako i u inozemstvu.

Kulturno-povijesni odjel danas čini 4800 predmeta tematski podijeljenih unutar 13 specijaliziranih zbirki. [9]

□ Memorijalna zbirka Slavenski

Memorijalna zbirka Slavenski materijalno je svjedočanstvo i ostavština najpoznatijeg skladatelja na području nekadašnje države Jugoslavije iz razdoblja prve polovice 20.st. Josip Štolcer Slavenski rođen je u Čakovcu 1896. g. Njegove prve kompozicije nastale su između 1916. g. i 1923. g. kada je iz Čakovca preselio prvo u Zagreb, a zatim u Beograd gdje je stanovao do svoje smrti 1955. g. Osobite vrijednosti Zbirke su originalne partiture iz Štolcerovog ranog, čakovečkog razdoblja stvaralaštva, pisane rukopisom mladog skladatelja, kao i upute za izvođenje istih. U ranom stvaralačkom razdoblju Štolcer inspiraciju nalazi u narodnom međimurskom melosu.

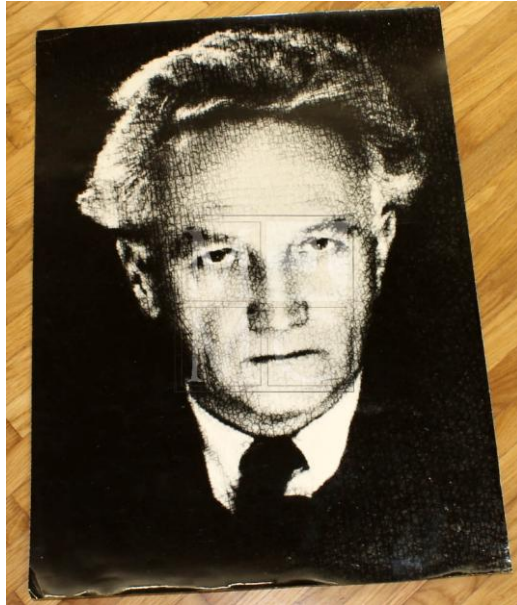

Slika 5.19 Josip Štolcer Slavenski, Originalni svezak partitura "Pesme moje majke" u rukopisu, Čakovec. 1916. g. - 1926. g.

U fondusu Zbirke nalazi se mnogo Štolcerovih objavljenih partitura iz njegovog najplodnijeg stvaralačkog razdoblja tijekom kasnih dvadesetih i tridesetih godina 20. st. kada je nagrađen za svoj rad na festivalu u Donaueschingenu, a ugledna njemačka izdavačka kuća Schott iz Mainza redovno je objavljivala njegove partiture u posebnoj ediciji. U četrdesetim i pedesetim godinama 20. st. okušao se u skladanju kompozicija programatskog profila u svrhu promocije nove države Jugoslavije.

Josip Štolcer Slavenski bio je poliglot, osim hrvatsko-srpskog jezika govorio je njemački, mađarski, francuski i engleski jezik. Muzej čuva njegove rukopise i bilješke, pisane i na ćirilici i na latinici, na njemačkom i na engleskom jeziku. S osobitim interesom proučavao je astronomiju, čemu svjedoči velik broj knjiga na tu temu iz njegove osobne knjižnice, kao i veliki teleskop, sada u vlasništvu Muzeja. Sačuvano je i nekoliko njegovih instrumenata, od kojih su

najinteresantniji harmonij proizveden u drugoj polovici 19.st. u Americi i trautionij (preteča današnjih sintesajzera) iz 1930. g., koji svjedoči o njegovom radu na području proučavanja elektronske glazbe već u tridesetim godinama 20. st. U Muzeju je u cijelosti pohranjena njegova radna soba, od drvenog namještaja do ćilima i tepiha ručne izrade iz Pirota u Srbiji.

Slika 5.20 Portret Josipa Štolcера Slavenskog, 1955. g., crno bijela fotografija

Muzej Međimurja, osim Legata Josipa Slavenskog u Beogradu, jedini čuva ostavštinu tog kompozitora. Riječ je o vrlo vrijednoj građi koja prelazi okvire lokalne vrijednosti i postaje kulturno dobro od nacionalne vrijednosti. [9]

□ **Sakralna zbirka**

Sakralna zbirka sadrži vrlo vrijedne primjere predmeta koji se mogu podijeliti na nekoliko tematskih cjelina: slikarstvo, skulpturu, crkveni tekstil, crkveno posuđe, oltarske svijećnjake, raspela i svetačke medalje. Dio zbirke potječe iz same palače Staroga grada, iz baroknog razdoblja prve polovice 18. st. i doba vladavine grofova Althana. Predmeti su se nalazili u dvorskoj kapeli koju su Althani zavjetovali sv. Franji Ksaverskom. Jedan od najvrjednijih primjera sakralnog slikarstva u Zbirci je oltarna pala svete Jelene u čijem je liku prikazana grofica Ana Marija Althan rođ. Pignatelly. Pala je nekoć stajala na glavnom oltaru crkve pavlinskog samostana sv. Jelene u Šenkovcu. Ovo vrhunsko djelo baroknog sakralnog slikarstva dokaz je postojanja razvijene pavlinske slikarske škole u Međimurju koja je djelovala u sklopu šenkovečkog samostana. Iznimnu vrijednost nosi i skulpturalna grupa svetog Ivana

Nepomuka s dva anđela koja je bila postavljena ispred Starog grada unutar poklonca, koji je također podigla grofica Ana Marija Althan rođ. Pignatelly u prvoj polovici 18. st. Ostale slike i skulpture, kao i većina predmeta iz Zbirke, imaju provenijenciju iz crkava diljem Međimurja, kojima je u muzeju restauracijom i konzervacijom vraćeni stari sjaj. Posebno iznenađenje predstavljaju dvije slike varaždinskog slikara-redovnika Antuna Janešića iz 1889. g. koje su prilikom rendgenskog snimanja otkrile starije slike nepoznatog autora iz 18. st. preslikane Janešićevom rukom.

Slika 5.21 Portret Ane Marije Pignatelly u liku sv. Helene Križarice

Od crkvenog tekstila najvrjedniji su primjerci barokna misnica ili kazula iz 18. st. izložena u stalnom postavu i svećenički crni plašt ili pluvijal koji se nosio isključivo tijekom rekvijema i sprovoda.

Posebnu cjelinu unutar Zbirke čine svetačke medalje nađene u grobovima uz porušenu gotičku crkvu svetog Mihovila u Mihovljanu. Datiraju od 15. st. do 17. st., uglavnom su izrađeni od bronce, bakrenog lima i s jednim primjerom od kositra. Medalje su značajne zbog ikonografskih prikaza na tematiku kristološkog i marijanskog ciklusa te predstavljaju povijesni dokaz kojim su se svecima ljudi na ovom području zavjetovali i koja su hodočasnička mjesta posjećivali diljem Europe.

Crkveno posuđe od plemenitih materijala čini zasebnu cjelinu stilski razlučivu u doba baroka i klasicizma. Jedinostveni primjerak Zbirke je relikvijar svetog Simplicija načinjen od

metalnih niti na podlozi od svile i čipke s reljefnim medaljonima od voska i ukrasima od poludragog kamena, bisera i staklenih perli. [9]

□ **Zbirka cehalija**

Zbirka cehalija sadrži različite predmete koji predočuju različite segmente djelovanja i funkcioniranja cehova i obrtničkih udruženja u Međimurju od 17. st. do 20. st. U Zbirci se nalaze raznovrsne drvene i željezne škrinje u kojima su bili pohranjeni najvrjedniji cehovski predmeti, poput cehovskih tablica, pečatnjaka, pravila, poslovnih knjiga, naučnih listova djetića, potvrda o radu i sl. U Zbirci su pohranjene tablice čakovečkog krojačkog i velikog ceha te pečatnjak čakovečkog čizmarskog ceha. Cehovske tablice koristile su se za širenje informacija i poruka između članova ceha, poput obavijesti o održavanju sastanaka. Pečatnjaci su se upotrebljavali za potvrđivanje cehovskih dokumenata ili ovjeravanje kvalitete proizvoda pojedinih majstora.

Među najvrjednije predmete u Zbirci ubrajaju se knjige pravila (tzv. „artikuluši“) postolarskoga i krojačkoga ceha iz Čakovca koje je potpisom i pečatom potvrdila carica Marija Terezija 1765. g. Među sačuvanim dokumentima treba istaknuti i naučne listove i svjedodžbe djetića iz 19. st. koji svjedoče o tome kako su obrtnici stjecali znanje, vještinu i položaj unutar struke. U zbirci je pohranjeno nekoliko zastava međimurskih cehova (krojačkog, ljekarničkog i mlinarskog ceha) koje su se nosile u svečanim povorkama održavanima tijekom cehovskih i crkvenih svečanosti. Pojedine zastave ukrašene su prišivenim slikama Bogorodice ili cehovskih svetaca zaštitnika izvedenima u tehnici ulja na platnu. U Zbirci je također pohranjeno tridesetak primjeraka bakrenog posuđa koje većim dijelom pripada ostavštini varaždinskih i čakovečkih kotlarskih majstora Josipa Polanca starijeg, njegova sina Josipa Polanca mlađeg i Alojza Prusatza.

Slika 5.22 Potvrda pravila čakovečkoga krojačkog ceha, Čakovec, 1765. g.

Najbrojniju skupinu unutar zbirke čine metalni predmeti poput ključeva, lokota, brava i cimera koje su izradili ili upotrebljavali pripadnici domaćih cehova. Cimeri su znakovi koji su visjeli iznad ulaza u majstorske radionice ili radnje i bili su jedini način na koji je majstorima bilo dozvoljeno promovirati svoju radionicu i obrt. [9]

□ **Zbirka fotografija, negativa i fotografskog pribora**

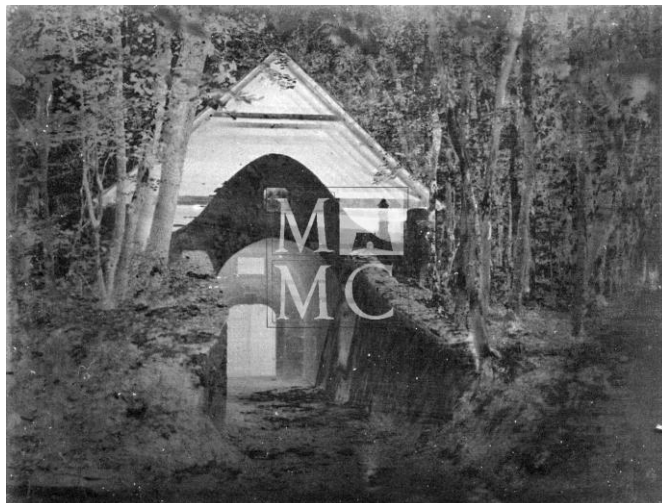
Zbirka fotografija, negativa i fotografskog pribora broji veću količinu crno-bijelih fotografija iz 19. st. i s početka 20. st. Vrijednost tih fotografija sadržava nekoliko podjednako važnih razina: one su umjetnički predmet, zatim bitan dokaz o postojanju i radu pojedinih i rijetkih fotografa iz navedenog razdoblja te dokument o postojanju i izgledu pojedinih čakovečkih ličnosti i njihovih obitelji, od kojih su pojedine donirale brojne predmete Muzeju, poput obitelji Pečornik, Prusatz, Vrana ili Binder. Prema postojećim fotografijama uspješno su rekonstruirana porodična stabla tih obitelji.

Veliku vrijednost u zbirci imaju i prvi fotoaparati u obliku kutija s filmom na metalne ploče, kao i jedan od prvih kino projektor.

Slika 5.23 Fotoaparat Box tensor, model 54/2, Njemačka, 1934.-1938. g.

Od neprocjenjive su vrijednosti stakleni negativi iz 1920-ih godina s prikazom današnjeg arheološkog lokaliteta svete Helene, ostacima crkve, okolišem i Alejom jablanova koja je nekoć vodila do tamo, a danas više ne postoji. Prema svemu, vidljivo je da je fotografija u Čakovcu išla ukorak sa svjetskim trendovima od samog javljanja te nove tehnike. [9]

Slika 5.24 Negativ na staklu s prikazom ulaza u vinski podrum na brijegu Varhelj u Šenkovcu, Ladislav Kronast, Čakovec

□ **Zbirka industrijskih predmeta i metala**

Zbirka industrijskih predmeta i metala sadrži predmete raznovrsne upotrebe koje povezuje činjenica da su proizvedeni od željeza ili metala, s time da su pojedini izrađeni od plemenitih metala poput srebra. To su raznovrsni predmeti za kućansku uporabu: svijećnjaci s kojima u kompletu dolaze i škarice za rezanje fitilja; pribor za pisanje koji uključuje svijećnjake, tintarnicu, stalak za pisma, olovku, rezač pisma, pliticu za posjetnice; pribor za pušenje i drugi osobni predmeti. Određena skupina predmeta proizvedena je industrijski, kao što su prve pisaće mašine s kraja 19. st. i početka 20. st. secesijskih oblikovnih obilježja, ili prvi radio prijemnici i gramofoni koji datiraju u prvu polovicu 20. st. i svjedoče o prodoru novih tehnologija i začetku osmišljene industrijske masovne proizvodnje na ovom području.

Specifični su i predmeti od lijevanog i kovanog željeza iz stare gradske čakovečke jezgre i djelomično iz same palače Starog grada, kao što su dijelovi kovanih ograda, prozorske rešetke, držači natpisa i cimera nekadašnjih gradskih radnji, masivni okovi i šarke za vrata, brave, ključanice, ključevi, itd. Od velike je vrijednosti pogrebna kočija iz 2. polovice 19. st., dužine preko 4 metra, koja je prilično dobro očuvana. [9]

Slika 5.25 Radio prijemnik, Canadian Marconi Company, Kanada; 1914. - 1937. g.

□ **Zbirka medicine i ljekarništva**

Zbirka medicine i ljekarništva obuhvaća ljekarnički inventar iz šest najvažnijih ljekarni koje su djelovale u Međimurju od 1777. g. do sredine 20. st.: prve čakovečke ljekarne K Zrinskom iz 1777. g. smještene na Franjevačkom trgu; druge čakovečke ljekarne magistra Lajoša Göncza koja djeluje od druge polovice 19.st.; treće čakovečke ljekarne K srcu Isusovom koju je 1927.g. otvorio magistar Teodor Košak u Ulici kralja Tomislava; ljekarne Sveti Jeromije iz Štrigove vlasnika magistra Aleksandera Schweitzera koja djeluje tijekom druge polovice 19. st. i početkom 20. st.; ljekarne u Donjoj Dubravi koja je otvorena krajem 19. st, a vodi je magistar Stjepan Antauer; te ljekarne iz Preloga koju je osnovao magistar Šipoš-Verly, a djeluje od kraja 19. st. do polovice 20. st.

Unutar stalnog postava Muzeja rekonstruiran je ambijentalni postav ljekarne koja kombinira inventar svih šest navedenih ljekarni. Namještaj (vitrine, ormari i ljekarnički pultovi) pripadaju stilskom razdoblju klasicizma i izrađeni su 1777. g. Vitrine su popunjene ljekarničkim keramičkim i drvenim stojnicama te staklenim bocama i bočicama, a na svakoj od njih nalazi se naljepnica s latinskim imenom praška ili biljke koja je unutar njih bila spremljena. Tu su i precizne analitičke vage s utezima, laboratorijski stakleni pribor, veliki mužari i tarionici. Inventar je dopunjen poprsjem Vergilija te reljefnim medaljonima Esculapa i Higeje. Specifičan predmet predstavlja veliki izlog prve čakovečke ljekarne izrađen od dvostrukog stakla, od čega je donje staklo ogledalo, a prednje je ukrašeno historicističkim ornamentom i natpisom na mađarskom jeziku izvedenima u tehnici voska na staklu. Unutar postava prezentirani su i ljekarnički recepti. Svaka ljekarna imala je vlastitu omotnicu za recept i receptni papir s otisnutim imenom ljekarne, magistra koji ju vodi, a poneke i logom ljekarne (ljekarna K Zrinskom kao logo je koristila medaljon s portretom Nikole Zrinskog).

Slika 5.26 Reklama za realnu ljekarnu "Zrnskomu" u Čakovcu, Tiskara V. Takšić, 1920-tih

Najveći dio zbirke prezentiran je u postavu, osim nekoliko recepata arhiviranih u čuvaonici, i čini vjeran i autentičan preslika ljekarničke prakse kao i povijesnog vremena iz kojeg dotični predmeti potječu. [9]

□ Zbirka namještaja, ogledala, rasvjete i satova

Zbirka namještaja, ogledala, rasvjete i satova je kompleksna zbirka u koju su svrstani predmeti čija je zajednička namjena učiniti boravišni prostor ugodnim za život. Riječ je o antikvitetnim predmetima koji datiraju većim dijelom iz stilskog razdoblja bidermajera i historicizma (19. st.), a manjim dijelom iz stilskog razdoblja baroka i klasicizma (druga polovica 18. st.) te secesije (prva polovica 20. st.). Spomenuta razdoblja su doba formiranja više građanske klase koja svoje kuće i stanove oprema suvremenim namještajem prema najnovijim modnim trendovima. Pojedini kompleti salonskih garnitura potječu iz imućnijih čakovečkih obitelji, ali i vlastelinskih imanja.

Fundus Zbirke tako sadrži komplet namještaja rezbarenog iz punog drva u visokom reljefu nekoć u vlasništvu grofa Eugena Feštetića. Namještaj je visoke kvalitete i potječe iz stolarske radionice grofa koja je bila zadužena za opremanje Feštetićevih dvoraca. Riječ je o neobaroknom izričaju s vrlo skulpturalno obrađenom površinom iz koje izlaze figure žena, glava i lavova u gotovo punoj plastici. Muzej također posjeduje salonsku garnituru veleposjednika

Hirschlera iz Donje Dubrave koja datira s kraja 18. st., a izrađena je u klasicističkom duhu stila Louisa XVI. Ova delikatna pozlaćena sjedeća garnitura s trosjedom, stolicima i stolićem za kavu obogaćena je motivima andeoskih glavica s krilima, hrskavice i voluta modeliranim na vrlo profinjen i umjeren način koji nadilazi pretjeranost rokoko.

Slika 5.27 Salonska garnitura, druga polovica 19. st.

Pojedini komadi namještaja iz Zbirke izrađeni su s funkcijom kakve danas više nema, poput stolića za igru (šah, mlin, trik-trak), šivanje ili pušenje. Veliku skupinu predmeta u Zbirci predstavljaju stolci različitih oblika nogu, sjedala i naslona čiji su oblici pratili modu i širinu damskih haljina. Rezbarena pozlaćena ogledala velikih dimenzija, koja su zastupljena u Zbirci, bila su obavezni dodatak bogato opremljenom salonu i statusni simbol, baš poput skupocjenih satova s figuricama od bjelokosti i pozlaćenim dijelovima. Prema navedenome, vrijednost Zbirke je uočljiva, kako s umjetničke strane tako i kao materijalni dokaz ukusa i načina života na području Međimurja od 18. st. do prve polovice 20. st. [9]

Slika 5.28 Stojeći sat, druga polovica 18. st.

□ **Zbirka posuda**

Zbirka posuda sadrži keramičke, staklene i metalne predmete koji su se koristili u kuhinji za pripremanje hrane te kod serviranja hrane i blagovanja. Predmeti u Zbirci datiraju iz razdoblja baroka, empirea, bidermajera, historicizma, secesije i novijeg doba od razdoblja II. svjetskog rata do šezdesetih godina 20. st. Za većinu predmeta u Zbirci karakteristično je da umjetnička kvaliteta izrade zasjenjuje njihovu uporabnu vrijednost te su dokaz da je kultura stola u prošlim vremenima kod viših građanskih i plemićkih obitelji bila uzdignuta na razinu društvenog događaja. Osim uobičajenog posuda poput tanjura, zdjela, vrčeva, čaša, ručnog pribora za jelo, koje je osnova za objed i danas, nailazimo na predmete najraznovrsnije namjene, za koje bismo danas, kada smo pojednostavili čin objedovanja, rekli da su suvišni. Tako u Zbirci nalazimo posebno oblikovane vilice za ribu, žlicu za rižu, žlicu za brašno, žlicu za limunadu, tanjurić za limun, srebrne i pozlaćene stalke za žlice, vilice i noževe, za boce, posebne keramičke servise i dodatni metalni pribor za pijenje čaja, kave ili vruće čokolade. Pojedini pak su primjerci stakla domaće i strane izrade vrhunski obrađeni brušenjem ili lijevani u neobičnim kombinacijama bojenog stakla.

U izradi stakla nailazimo na vrijedne primjerke domaćih staklana, dok su kod metalnih predmeta većinom zastupljeni bečki majstori srebra iz 19. st., njemački proizvođači iz Berendorfa i francuska tvornica Cristofle. Također čuva se predmet čakovečkog keramičara i lončara Mije Horvata iz prve polovice 20. st. Zbirka je brojna, sadržajno raznolika, bogata i vrijedna. Predmeti od keramike, stakla i metala spojeni su u jednu zbirku umjesto da se razdvajaju po zasebnim zbirkama jer su tako zajednički prezentirani u stalnom postavu i namjena im je da se međusobno dopunjuju. [9]

□ **Zbirka slikarstva, skulpture i kamenih spomenika**

Zbirka slikarstva, skulpture i kamenih spomenika sadrži slikarska, grafička i skulpturalna djela raznovrsne tematike. Među slikarskim djelima najzastupljeniji su uljeni portreti pretežito neznanih majstora iz druge polovice 19. s. i prve polovice 20. st. Izuzev portreta, u Zbirci su tematski zastupljeni pejzaži, mrtva priroda, žanr scene i povijesni prikazi većim dijelom povezani sa Zrinsko-Frankopanskom urotom. Posebnu vrijednost ima slika Alegorijski prikaz borbe hrvatsko-ugarskog plemstva protiv ukidanja ugarskoga ustava (1797. g.) umjetnika Antona Marije Konratha. Slika zapravo predstavlja kopiju zidne slike koja se nekoć nalazila na svodu reprezentativnog stubišta palače Staroga grada, koje je porušeno krajem 18. st. Jedno od najvrjednijih grafičkih djela u Zbirci je svilotisak Nepobjedivo Sunce izlazi na četveropregu

(nakon 1810. g.) koji je talijanski grafičar Raffaello Sanzio Morghen izradio po uzoru na fresku Zora (1614. g.) Gudia Renija iz Palazzo Pallavicini-Rospigliosi u Rimu.

Slika 5.29 Svilotisak "Nepobjedivo Sunce izlazi na četveropregu", Raffaello Sanzio, 1810. g

Među skulpturalnim djelima najzastupljenija su portretna poprsja izvedena u kamenu i gipsu. Zasebnu cjelinu čine dvadeset i dva kamena poprsja koja prikazuju političke, crkvene i gospodarske velikodostojnike iz druge polovice 17. st. kada su Čakovcem upravljala braća Nikola VII. i Petar IV. Zrinski. Poprsja predstavljaju galeriju portreta znamenitih muževa kakve su pripadnici plemstva i imućnijeg građanskog sloja uobičavali sakupljati i izlagati u svojim domovima od razdoblja renesanse nadalje. Među skulpturalnim djelima kvalitetom izrade ističe se mramorna nadgrobna ploča Nikole Malakoczyja, savjetnika i osobnoga prijatelja Jurja IV. Zrinskoga, koji je pokopan u crkvi svetoga Martina u Svetome Martinu na Muri. Značajnu povijesnu važnost ima i javni spomenik Nikoli VII. Zrinskom koji je grofica Ana Marija Althan rođ. Pignatelly, onovremena vlasnica čakovečkoga Staroga grada, podigla 1728. g. u Kuršanečkome lugu na mjestu gdje je Nikolu prema predaji usmrtio vepar. Predmeti pohranjeni u Zbirci slikarstva, skulpture i kamenih spomenika iznimno su vrijedni zbog svoje starosti, izvrsnosti izrade, jedinstvenosti i povijesne važnosti. [9]

□ **Zbirka tekstila, mode, nakita i osobnog pribora**

Zbirka tekstila, mode, nakita i osobnog pribora sadrži muške i ženske odjevne predmete od kojih najstariji datiraju iz razdoblja klasicizma. Riječ je o slojevitim ženskim oglavljima izrađenima od bogatih materijala poput svile, čipke i tila, od kojih su pojedine bile namijenjene udanim damama ili neudanim djevojkama. U 19. st. i stilsko razdoblje historicizma spada i većina ženskog donjeg rublja, poput korzeta i gaća dužine do gležnja te ispod ili iznad koljena, čiji su pojedini primjerci uljepšani vezom izvedenim bijelim koncem. Zbirka sadrži i jedinstvenu Charleston haljinu i cipele od srebrnog lamea iz razdoblja art décoa. Brojni su modni dodaci poput muških i ženskih šešira, suncobrana, muških štapova za šetnju, damskog nakita, bočica za parfem i puder te priručnih košarica s priborom za šivanje i vez. Osim muške odjeće u zbirci su nalaze modni dodaci za gospodu iz 19. st. i početka 20. st.: uširkane kragne, manšete ili orukavlja i dugmad za manšete. Veliki putnički kofer i kožni omot za putovnicu svjedoče o putovanjima i prvim preookeanskim odlascima u Ameriku početkom 20. st. Zbirka broji i nekoliko tepiha te dječje igračke. Sadrži velik broj dekorativnog i kućnog tekstila poput stolnjaka svih veličina, tabletića, ukrasnih čipki za ormare, posteljine i zavjesa. Zbirka svojim predmetima svjedoči o životu više srednje građanske klase tijekom 19. st. i prve polovice 20. st. [9]

Slika 5.30 Damska lepeza, 19. st., slonova kost

□ **Zbirka tiskane građe i dokumenata**

Zbirka tiskane građe i dokumenata sadrži 405 knjiga podijeljenih na nekoliko tematskih cjelina: religijske, crkvene, teološke, filozofske, povijesne, pravne i prirodno-znanstvene knjige, knjige o umjetnosti, knjige s književnom i beletrističkom tematikom te priručnici, rječnici, časopisi i tvornički katalozi uporabnih predmeta. Knjige datiraju od 16. do prve polovice 20. st., a pisane su na latinskom, njemačkom, mađarskom i hrvatskom jeziku. Velik dio zbirke čine čestitke, razglednice i dopisnice s vrlo ranim primjerima umjetničkih prikaza čak s početka 19.

st., iz 1830-ih godina i vremena stilskog pravca bidermajera. Od tada možemo pratiti razvoj ove vrste osobne pošte u kojoj se ispočetka prakticiralo pisanje teksta po naslovnici sa slikom, da bi tek pod kraj 19. st. došlo do standardizacije slike na naslovnici, a adrese i teksta na podijeljenoj pozadini. U razdoblju secesije u ilustriranju naslovnice počinje se koristiti fotografija često ljubavne tematike, a tridesetih godina 20. st stoljeća na naslovnicama se počinju tiskati reprodukcije djela slikara. U Zbirci se tako nalaze primjerci s reprodukcijama poznatih umjetnika kao što su Andrija Maurović, Gabrijel Jurkić, Vladimir Kirin, Ljubo Babić, Slavko Tomerlin i drugi. Svete sličice čine posebnu cjelinu, a u Zbirci ih ima gotovo 300 primjeraka, kako umjetničkih prikaza, tako standardnih hodočasničkih suvenira. Ostatak građe čine poslovni računi obrtnika, knjige prometa te pozivnica na bal i raspored sjedenja na balu grofa Feštetića ručno ispisane crnom tintom na nebesko plavom kartonu sa zlatnim rubom. [9]

□ **Zbirka vatrogastva**

Zbirka sadrži raznovrsne predmete povezane s vatrogastvom u Međimurju. U Zbirci su pohranjeni: osnovna vatrogasna oprema (mlaznice, cijevi, kacige, uniforme, pojasevi, sjekire, aparat za gašenje požara), vatrogasna kola (kola za prijevoz vode i ručne štrcaljke), instrumenti glazbenih sekcija vatrogasnih društava (limeni i drveni puhaći instrumenti, udaraljke, žičani instrumenti), paradno oružje (kratki mačevi, bodež) te zastave i vrpce s natpisima pojedinih vatrogasnih društava. Većina predmeta datira s prijelaza 19. st. u 20. stoljeće kada je osnovana većina vatrogasnih društava u Međimurju. Najbrojniju skupinu unutar zbirke čine četrdeset i dvije vatrogasne kacige, koje variraju od jednostavnih kožnih kaciga ukrašenih samo mjedenim amblemom do raskošnijih zapovjedničkih kaciga s ukrašenim krestama, rozetama u obliku lavljih glava i kožnim remenima ukrašenima motivom lovorovog lišća. [9]

5.3.4. Etnografski odjel

Još od osnutka Muzeja Međimurja Čakovec počela se prikupljati građa povezana s Međimurjem, između ostalog i ona etnografskog karaktera. Već je na dan otvorenja Muzeja 1955. g. bila izložena etnografska zbirka, a da se broj sakupljenih predmeta povećao svjedoči i osnivanje Etnografskog odjela godinu dana kasnije. Već 1968. g. stalni postav Etnografskog odjela proširen je za dvije izložbene prostorije, dok se 1970. g. i 1972. g. preuređuje, dopunjuje i izmjenjuje, a nalazio se u vanjskoj zgradi, odnosno u utvrdi Staroga grada. Otvorenje novog stalnog postava Međimurje u godini dana autorice Smiljane Petr-Marčec bilo je 1997. g. na

prvom katu palače u sedam izložbenih prostorija, a prati ga i interaktivna multimedijaska prezentacija. Od Schulteisovog prvog prikupljanja etnografske građe, mnogi su etnolozi, odnosno etnologinje, prošli kroz odjel: Ljubica Ramušćak, Silvija Sitta, Marija Borko i Smiljana Petr-Marčec.

Zadaća Etnografskog odjela je sustavno prikupljanje predmeta narodne kulture, njihovo čuvanje, muzeološka obrada, stručno i znanstveno proučavanje i izlaganje. Uz prikupljanje predmeta, težište je i na prikupljanju i dokumentiranju nematerijalne baštine na području Međimurja.

Danas Etnografski odjel obuhvaća oko 2800 predmeta unutar 7 zbirki, a njegov se fundus povećava daljnjim prikupljanjem građe. Uz zbirku postoji i Fototeka u kojoj se većinom čuvaju stare fotografije. [9]

□ **Zbirka narodnih nošnji i uporabnog tekstila**

Zbirka narodnih nošnji i uporabnog tekstila sadrži ženske, muške i dječje odjevne predmete s kraja 19. st., odnosno početka i sredine 20.st. Među odjevnim predmetima nalaze se primjerci starijeg i novijeg tipa narodne nošnje s područja Međimurja.

Slika 5.31 Bluza za djevojčicu, Međimurje, 1. pol. 20. st.

Starijem tipu pripada odjeća jednostavnijeg kroja i njezini su osnovni dijelovi izrađeni od domaćeg tkanog platna bijele boje. Uz osnovne bijele komade odjeće u zbirci se nalaze odjevni predmeti koji su zbog raznih utjecaja ušli u sastav narodne nošnje – prsluci, rupci, pregače od kupovnih materijala te obuća izrađena kod majstora obućara. Drugi tip nošnje izrađen je od kupovnih i raznobojnih materijala i složenijeg je kroja. Zbirku čine brojni primjerci poculica koje su rađene čipkom na batiće te peče koje su se nosile u svečanim prigodama.

Uz odjevne predmete, Zbirka broji tekstilne predmete tkane na tkalačkom stanu, od grubih i jednostavnih tkanina do finih plahti, stolnjaka, ručnika, jastučnica te raskošnih plahti, vihлана koji imaju različite uzorke izvedene crvenom pamučnom utkanicom.

Zbirka svjedoči o vrsti izrade, krojevima, načinu nošenja odjeće i korištenju tekstila u prošlim vremenima na ruralnom području Međimurja te kao takva čuva fragment sjećanja, znanja i umijeća prošlih generacija. [9]

□ **Zbirka predmeta vezanih za izradu tekstila**

Zbirka predmeta vezanih za izradu tekstila sadrži uporabne predmete, pomagala i sprave koji su bili korišteni u nekadašnjim seoskim kućanstvima u Međimurju od kraja 19.st. do sredine 20. st. za preradu lana i konoplje i proizvodnju tekstila.

U zbirci se nalaze predmeti koji su se koristili u različito doba godine za različite vrste poslova. Neke od predmeta ljudi su izrađivali sami, a neke su nabavljali od lokalnih majstora. Većina predmeta je drvena te se na nekima vidi umjetnički izraz lokalnih rukotvoraca. Lan se sijao u proljeće, a čupao nakon sjenokoše i žetve.

Prvi proces prerade je čišćenje i omekšavanje stabljike kako bi se došlo do vlakana. Za to su se koristili drveni grebeni, drvene stupe, trlice i željezni grebeni za češljanje. Nakon prvog procesa, dobije se povjesmo koje se sprema. Žene su prerađivale lan i konoplju te zimi prele. Prelo se pomoću preslice i kolovrata, pređa se namatala pomoću motovila i vitla, klupka su se nosila tkalcu. Tkalci su u Međimurju bili muškarci te je to bio poluprofesionalni zanat.

Kako se u prvoj polovici 20. st. počinju napuštati tradicionalni materijali, a nakon II. svjetskog rata počinje razvijati tekstilna industrija s naglaskom na umjetne materijale, predmeti iz Zbirke svjedoče o umijećima, vještini i načinu privređivanja u Međimurju. [9]

□ **Zbirka predmeta vezanih za običaje i obrede**

Zbirka sadrži predmete koji su povezani s običajima godišnjeg i životnog ciklusa u međimurskom selu krajem 19. st. i u prvoj polovici 20. st. Predmeti u zbirci povezani su s običajima i obredima koji se vežu uz određene blagdane, crkvene i kalendarske datume te ritam godišnjih doba.

Slike na staklu te ručno rađena raspela svjedoče o umijećima koje su ljudi onog vremena posjedovali. Drvene, ručno rađene tradicijske maske koje su izrađivali narodni umjetnici svjedoče o tradiciji maskiranja i običajnim pokladnim radnjama na području Međimurja. Brojni predmeti u zbirci povezani su sa svadbenim običajima, poput ručno rađenih ukrasa za mladence, svatove, zastave i kolače. Svakako su vrijedni predmeti povezani s uskrsnim i božićnim vremenom koji svjedoče o običajima, vjerovanjima i simboličkim značenjima koja su se s vremenom u narodu izgubila. Dio Zbirke čine i tradicijski instrumenti koje su ljudi koristili kao pratnju napjevima te u izvođenju tradicijskih plesova. [9]

□ **Zbirka seoskih igračaka i školskog pribora**

Zbirka sadrži igračke koje su odrasli izrađivali za djecu i koje su djeca izrađivala sama ili uz pomoć starijih. Dječja mašta je lako pronalazila izvore za igru, tako Zbirka broji različite priručne rekvizite za igru – grane, lopte izrađene od dlake, krpene lutke, štapove, različite svirale od kore drveća, igračke i svirale od stabljike kukuruza. Postoji i zabilježen cijeli niz dječjih igara u kojima su korišteni određeni predmeti iz Zbirke.

Uz određene poslove na gospodarstvu, djeca su pohađala školu pa Zbirka broji predmete koje su djeca koristila u školama u prvoj polovici 20. st.. Iako je djetinjstvo brzo završavalo, predmeti iz Zbirke čuvaju i prikazuju fragment života i običaja djece u ruralnim dijelovima Međimurja. [9]

□ **Zbirka seoskih obrta i rukotvorstva**

Zbirka seoskih obrta i rukotvorstva sadrži različite pribore, sprave, alate i konačne proizvode koje su domaći majstori koristili i izrađivali u svojim radnjama, ali i onih koji su to radili unutar svoja četiri zida kako bi poboljšali svoj životni standard. Majstori su postojali u svakom selu, ali i u gradu Čakovcu te su svojim radom pratili potrebe života ljudi. Većina predmeta u zbirci korištena je u nekadašnjim seoskim i gradskim majstorskim radionicama u Međimurju na kraju 19. st. te početkom i sredinom 20. st.

Zbirka sadrži kalupe iz medičarskih radionica za izradu licitarskih kolača, košare i cekere izrađene umijećem prepletanja šibe, komušine i rogoza, različite gospodarske spremnice izrađene tehnikom pletenja slame. Većina pribora i proizvoda iz užarske radnje u Čakovcu te inventar kovačnice iz Palinovca čine veliki dio Zbirke. Ručno izrađeni pribor koji se koristio kod ispiranja zlata iz rijeke Drave svjedoči o mukotrpnom i neizvjesnom poslu međimurskih zlatara. Čipka na batiće s područja Međimurja sastavni je dio oglavlja uz međimursku nošnju, ali bila je prepoznata i u drugim krajevima Hrvatske gdje čini dio svećanih ženskih nošnji. Blizina rijeka pogodovala je razvoju mlinova na riječni pogon te su mlinari bili vrlo cijenjeni. U Međimurju su u većini sela ljudi sami izrađivali opeku koju su koristili za gradnju kuća, tako u zbirci ima nekoliko opeka iz kućne radinosti. Zbirku čine i pojedini alati iz određenih radionica: bačvarski, postolarski, stolarski, kolarski, šoparski pribor.

Kako je većina tradicijskih obrta nestala ili izgubila svoju nekadašnju funkciju, ova Zbirka vjerno prikazuje bogatstvo umijeća međimurskih majstora i vještine običnih seoskih ljudi koji su svojim sposobnostima doprinijeli razvitku i poboljšanju života svojeg doba. [9]

□ **Zbirka seoskog gospodarstva**

Međimurje svojim položajem, obiljem voda, plodnom ravnicom i blagim brežuljcima odgovara uzgoju većine uobičajenih poljoprivrednih kultura ovog dijela zemlje. Međimurci su se uglavnom bavili poljoprivredom, uzgajajući na svojoj zemlji i svojim rukama namirnice potrebne za život, te uzgojem domaćih životinja za različite potrebe koje su tadašnje brojne obitelji imale.

Tipično seosko gospodarstvo sastojalo se od više različitih objekata, tako su uz stambeni objekt uvijek bile gospodarske zgrade i nastambe za domaće životinje. Zbirka seoskog

gospodarstva sadrži sprave, oruđa, zaprežnu opremu, prijevozna sredstva, spremnice, vinogradarsku, voćarsku, pčelarsku opremu koja je bila korištena u nekadašnjim seoskim gospodarstvima u Međimurju u drugoj polovici 19. st. i početkom 20. st. Oruđe za obradu zemlje nekada je bilo pretežno drveno te se izrađivalo kod kuće ili kod seoskih majstora. Različite sprave za pripremu zemlje za sjetvu koje su mogle biti povezane sa zapregom olakšavale su posao muškarcima, dok su žene okopavale, čistile, sušile za što su upotrebljavale motike, vile i sl.

Smjena godišnjih doba uvjetovala je i raspored poslova međimurskog seljaka te je od davnine svaki komadić zemlje bio iskorišten, ljudi su dobro znali koje se poljoprivredne kulture sade u koje doba te kako ih sačuvati preko zime. Zbirku seoskog gospodarstva čine različiti predmeti koji su se koristili za pripremu i spremanje osnovnih kultura potrebnih za prehranjivanje sebe i stoke. Brežuljkasti dio bogat je vinovom lozom te sastavni dio Zbirke čini i različita vinogradarska oprema. Uz sve to dio čine i predmeti koji su se koristili za uzgoj svinja, goveda, konja i pčela.

Zbirka prikazuje način tradicijskog privređivanja, ali svjedoči i o ljudskim vještinama i sposobnostima u izrađivanju i unapređivanju tradicionalnih sprava i oruđa, od koji se neko koristi i danas, u naprednijoj verziji. [9]

□ **Zbirka seoskog kućanstva**

Zbirka seoskog kućanstva sadrži uporabne i ukrasne predmete koji su bili korišteni u nekadašnjim seoskim domaćinstvima u Međimurju na kraju 19. st. i početkom 20. st. Najbrojniji predmeti u Zbirci su lončarski proizvodi karakteristični za panonsko kulturno područje te osim o načinu pripremanja, kuhanja i spremanja hrane svjedoče o postojanju tradicijskog lončarstva na području Međimurja. Nekadašnje najvažnije mjesto seljačkog doma bilo je ognjište te se u Zbirci nalazi dosta pribora i pomagala koji su se koristili za održavanje vatre. Zbirka sadrži predmete koji su sastavni dio svakog domaćinstva, a služe domaćici za spremanje i priređivanje hrane. Različiti predmeti, pribor i posuđe svjedoče i o promjenama te utjecaju novijih vremena.

Sastavni dio svakog kućanstva čini namještaj. Seljački dom imao je osobiti raspored, a činili su ga kreveti, klupe, kolijevke, oslikane škrinje. Kasnije se inventar popunjava ormarima i drugim pokućstvom izrađenim prema građanskom uzoru. Dio Zbirke čine različiti predmeti s dekorativnom i različitim uporabnim funkcijama.

Zbirka prikazuje način života u stambenom prostoru, ali svjedoči i o ljudskoj želji da funkcionalnost poveže s umjetničkim dojmom kako bi si uljepšao nekadašnji život. [9]

5.3.5. Likovna galerija

Osnivanjem Muzeja 1954. g. počinje rad na sakupljanju umjetničkih djela za buduću galeriju. Četrnaest godina kasnije 1968. g. ustanovljen je muzejski odjel Likovna galerija i otvoren njegov stalni postav u palači Starog grada na drugom katu, prema koncepciji tadašnje kustosice prof. Ljubice Ramušćak. Primarni cilj bio je da se sakupe djela umjetnika koji su rođenjem, životom ili radom povezani s Međimurjem.

Odjel prikuplja, čuva i istražuje djela suvremene umjetnosti od kraja 19. st. na dalje i vodi potrebnu dokumentaciju o jedanaest zbirki u kojima je trenutačno više od 7000 predmeta. Uz to odjel organizira izložbenu djelatnost i vodi dislociranu zbirku slikara Ladislava Kralja-Međimurca. Izložbena djelatnost odvija se u reprezentativnom Izložbenom salonu smještenom u prizemlju palače. Osim zavičajnih umjetnika ondje izlažu renomirani suvremeni hrvatski i strani umjetnici, a priređuju se i tematske izložbe iz fundusa likovnih zbirki.

□ Memorijalna zbirka Ladislava Kralja Međimurca

Ladislav Kralj (Čakovec, 1891. g. – 1976. g.) prvi je školovani međimurski slikar i grafičar koji je autentičnim slikarskim izričajem utemeljenim na svjetlu i strukturi ušao u povijest hrvatskog slikarstva 20. st. Razvio je svoje predispozicije „za majstora lirske evokacije“ (V. Zlamalik, katalog Kraljeve posthumne izložbe u Galeriji Ulrich, Zagreb, 1982. g.), koji će trajnu inspiraciju pronaći u zavičajnom krajoliku, što će mu osigurati titulu „pjesnika palete ‘zemlje med dvema vodama’“ (Z. Bartolić, katalog izložbe Međimurska zemlja, Čakovec, 1966. g.). Ovaj slikar ostavio je trag i svojim pedagoškim radom nadahnjujući mlade talente sjeverozapadne Hrvatske da se opredijele za umjetnički poziv.

Slika 5.32 Ladislav Kralj Međimurski

Memorijalna zbirka Ladislava Kralja smještena je u autentičnom ambijentu slikarove rodne kuće s pripadajućim pokućstvom, osobnim predmetima i slikama. U njoj se neposredno može sagledati slikarov razvojni put od vremena školovanja (1922. g. – 1924. g.) do kapitalnih djela njegovog zrelog umjetničkog rukopisa ovjekovječenog u pejzažima rodnog Međimurja.

Slika 5.33 Memorijalna zbirka Ladislava Kralja Međimurca

Opus Ladislava Kralja Međimurca, uz Zbirku Luje Bezeredija i Zbirku Hrvatske suvremene umjetnosti, najvrjedniji je dio likovnog fundusa Muzeja Međimurja Čakovec. [9]

□ **Zbirka Angele Bek**

Zbirku samouke umjetnice Angele Bek (Banfi, 1906. g. – Čakovec, 1989. g.) čine skulpture i reljefi od sušene obojene gline koji prikazuju likove svetaca. Zbirka sadrži i radove na papiru u tehnici akvarela ili gvaša u kojima uz svetačke likove dominira imaginarni krajolik.

Radovi su nastali u razdoblju od 1950. g. do 1975. g.

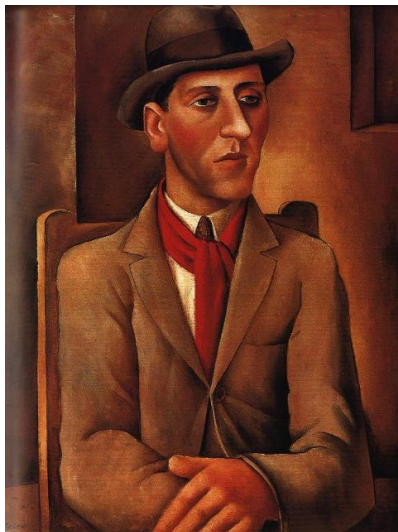
Slika 5.34 Sveta Amalija, druga pol. 20. st.

Početakom 70-ih godina 20. st. umjetnicu je otkrio novinar i kolekcionar Gerhard Ledić. Nakon toga njezina se djela počinju izlagati na skupnim izložbama naivne umjetnosti, a likovni kritičar Vladimir Maleković konstatira da je Bekova „poseban slučaj unutar izvorne umjetnosti“ (katalog izložbe Fantastika u izvornom slikarstvu zagorskog kraja, Zagreb: Galerija M. Virius, 1978. g.). [9]

□ **Zbirka hrvatske umjetnosti 20. i 21. stoljeća**

Zbirka uglavnom sadrži slike, grafike i skulpture renomiranih hrvatskih likovnih umjetnika koji su od 1968. g. do danas samostalno izlagali u Izložbenome salonu Muzeja Međimurja. Riječ je o danas već antologijskim autorima poput Ive Režeka, Miljenka Stančića, Frane Šimunovića, Borisa Dogana, Josipa Vanište, Ivana Lovrenčića, Šime Perića, Ferdinanda Kulmera, Zlatka Kesera, Eugena Kokota, Zlatka Price, Branka Ružića, Nives Kavurić-Kurtović, Ksenije Kantoci, Borke Avramove, Nevenke Arbanas, Antuna Borisa Švaljeka, Miroslava Šuteja, Vaska Lipovca, Zvonka Lončarića, Đure Sedera i mnogih drugih koji su svojim osebujnim likovnim izričajima

ostali trajno zabilježeni u povijesti suvremene hrvatske likovne umjetnosti. Zbirka se i dalje kontinuirano popunjava djelima probranih recentnih umjetnika. [9]

Slika 5.35 Ivo Režek, Autoportret

□ **Zbirka Umjetnici Međimurja**

Zbirka sadrži djela likovnih umjetnika koji su rođenjem, životom ili radom povezani s Međimurjem od 20. st. nadalje. Veći dio zbirke čine radovi akademski obrazovanih umjetnika u raznim slikarskim, grafičkim i kiparskim tehnikama, koji se prikupljaju kontinuirano od osnivanja Muzeja 1954. g. Prvi stalni postav Likovne galerije Muzeja Međimurja otvoren je 1968.g. upravo prezentacijom djela ove Zbirke.

Slika 5.36 Roko Štokić, Ples, 1995. g.

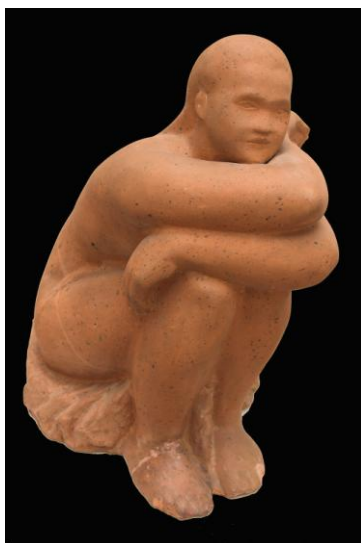
Zbirka je kasnije obogaćivana većim pojedinačnim donacijama zavičajnih umjetnika koje su zbog brojnosti predmeta izdvojene kao samostalne zbirke (Bezeredi, Bek, Kulčar, Simić, Zidarić). Unutar Zbirke ostale su manje donacije slikara Vojkovića te kipara Grgevića i Štebiha. U zbirci se nalazi i 17 skulptura akademskog kipara Aleksandra Schulteisa, ujedno jednog od osnivača i prvog ravnatelja Muzeja Međimurja, kao i djela cijenjenih umjetnika starije generacije, poput Gašpara Bolkovića, Marike Šafran Berberović, Roka Štokića, Slobodana Benkovića i mnogih drugih umjetnika srednje i mlađe generacije čiji opusi još nisu dovršeni. [9]

□ **Zbirka Luje Bezeredija**

Zbirka Luje Bezeredija (Nova, Mađarska, 1898. g. – Čakovec, 1979. g.) sadrži skulpture, crteže, glinoreze, sitni inventar iz ateljea, fotografije, priznanja i kiparove bilješke.

Napustivši 1926. g. zagrebačku likovnu Akademiju, Bezeredi je ostvario značajan keramičarski opus „s jakim naglaskom na groteski, socijalnom osjećaju i političkoj tendencioznosti“.

Poslije 1945. g. eksperimentira s različitim materijalima (beton, drvo, lim, bronca itd.) ostajući i nadalje vjeran keramici, a razvija i originalnu tehniku glinoreza. Njegove javne plastike nalaze se u Čakovcu i Međimurju, a djela malog formata u privatnim su i muzejskim zbirkama u Mađarskoj, Švicarskoj i na prostorima bivše Jugoslavije.

Slika 5.37 Kupačica I, 1947. g.

U zagrebačkom Muzeju za umjetnost i obrt nalazi se značajna zbirka Bezeredijeve ocakljene keramoplastike, a najveći dio njegova opusa čuva se upravo u Muzeju Međimurja Čakovec.

Bezeredijevo djelo valoriziralo je više naših istaknutih povjesničara umjetnosti, što definira njegovu čvrstu poziciju unutar hrvatske umjetnosti 20. st. [9]

□ **Zbirka Marije Zidarić**

Zbirka sadrži akvarele, crteže, tapiserije, lutke te nacрте za kazališne kostime i tekstilni dizajn Marije Zidarić (1924. g. – 2008. g.), svestrane primijenjene umjetnice koja je diplomirala na zagrebačkoj Akademiji primijenjenih umjetnosti 1955. g.

Značajni su njezini radovi s područja kazališne kostimografije za zagrebačko Kazalište Komedija, gdje je bila prvi poslijeratni stalno zaposleni kostimograf, a više od tri desetljeća surađivala je i sa Zagrebačkim kazalištem lutaka i dječjim programom hrvatske televizije.

Značaj nacрта za oblikovanje tekstila i kostimografiju koji se čuvaju u zbirci proizlazi iz činjenice da je Marija Zidarić među našim prvim školovanim tekstilnim dizajnerima i kostimografima. [9]

□ **Zbirka Pavla Vamplina**

Umjetnik Vamplin (1924. g. – 2000. g.) preselio je kao dijete s roditeljima iz rodnog Čakovca u Zagreb. Zagrebačku Akademiju primijenjenih umjetnosti upisao je 1949. g. te diplomirao na slikarskom odjelu 1955. g. u klasi prof. Ernesta Tomaševića.

Radio je kao crtač i scenograf na animiranom filmu te u Vjesniku i Jugotonu na likovno-grafičkom oblikovanju do 1964. g. kada postaje samostalni umjetnik. Umirovljen je 1974. g., ali nastavio je stvarati sve do smrti. Bio je izuzetno plodan i svestran autor.

Zbirka je značajna zbog Vamplinovog keramičarskog i grafičkog opusa, a posebno zbog njegovih radova na polju grafičkog dizajna za Vjesnik, Jugoton te tvornice Iskra, Marijan Badel i Istravino tijekom 60-ih godina prošlog stoljeća. [9]

Slika 5.38 Akt, 1962. g.

□ **Zbirka plakata**

Zbirka sadrži plakate čakovečkih suvremenih dizajnera (Klaić, Lisjak, Balog) darovane Muzeju 2006. g., plakate varaždinske umjetnice Hede Rušec povezane uglavnom s njezinim samostalnim izložbama te plakate u tehnici litografije grafičara Roka Štokića.

Slika 5.39 Heda Rušec, 2005. g.

Damir Klaić poklonio je plakate Levi'rove hrvatske reklamne kampanje za novu liniju traperica (1996./97. g.) napravljenih u suradnji s riječkim kiparom Klasom Grdićem i plakate povezane s djelovanjem čakovečke Kazališne družine Pinklec.

Boris Lisjak darovao je plakate povezane s programom čakovečkog Centra za kulturu (Big Band, Jazz fair, Majski muzički memorijal J. Š. Slavenski, Assitej itd.), Školom animiranog filma, prigodnim gradskim zbivanjima i manifestacijama (Čakovečko ljeto, Advent, Međimurski fašnik itd.) te promocijama raznih namjena.

Mladen Balog sa skupinom autora djelovao je kroz tvrtku Tipografik studio ostvarujući vizualno atraktivne i likovno pročišćene plakate, stoga su tri sačuvana i darovana primjerka utoliko značajnija.

Osim što dokumentira rad suvremenih čakovečkih dizajnera, ova Zbirka svojevrsna je kronika manifestacija, skupina i događanja povezanih s kulturnim identitetom grada Čakovca od 1991. g. do 2005. g. [9]

□ **Zbirka Priske Kulčar**

Zbirka sadrži ulja na platnu, akvarele i gvaševe te oslikane objekte. Priska Kulčar (1932. g.) diplomirala je na zagrebačkoj Akademiji likovnih umjetnosti u klasi prof. Jerolima Miše. Izrazita je predstavnica figurativnog slikarstva i u svojim djelima problematizira odnos čovjeka i povijesnog prostora, koristeći jezik simbola koji njezine slike čini nadrealističkim. Autorica je značajna jer je svojim djelom izvršila utjecaj na mlađe generacije ovdašnjih likovnih umjetnika od koji je najpoznatiji slikar Željko Kipke. [9]

□ **Zbirka Slobodana Simića**

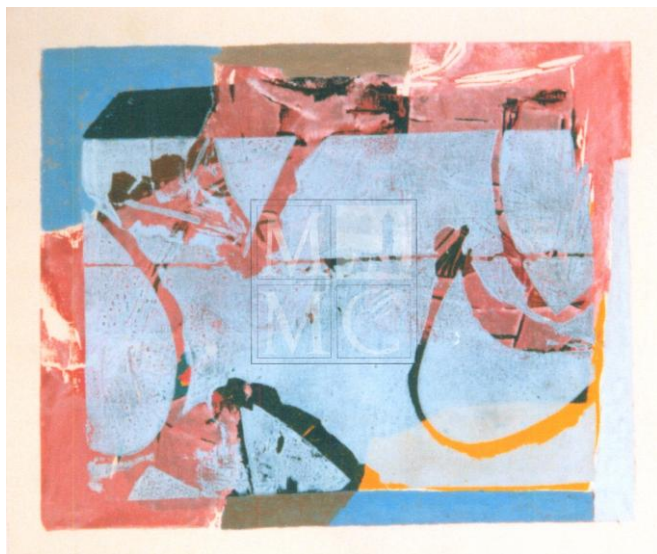
Zbirka sadrži pastele, akvarele, gvaševe i crteže prerano preminulog akademskog slikara Slobodana Simića koji je dijelom života bio povezan s Međimurjem. Simić je diplomirao slikarstvo 1970. g. na zagrebačkoj Akademiji likovnih umjetnosti u klasi prof. R. Goldonija. Njegova najupečatljivija djela u tehnici pastela pripadaju figurativnom slikarstvu. U njima umjetnik ekspresivno progovara o svojoj tjeskobi uzrokovanoj raznim životnim traumama, čime postiže stvaralačku individualnost, ali i univerzalnost. [9]

Slika 5.40 Portret brkatog mladića, druga pol. 20. st.

□ **Zbirka varia LG**

Zbirka sadrži likovna djela realizirana u različitim tehnikama datirana u 20. st. do danas. Djela su ostvorena od strane akademskih umjetnika ili autodidakata koji su samostalno ili skupno izlagali u Muzeju Međimurja Čakovec, a nisu mogla biti razvrstana u druge zbirke. U njoj su na primjer djela hrvatskih i slovenskih naivaca (Dolenec, Popijač, Kuzman, Zlata i Jože Volarič) i etabliranih varaždinskih amatera (Mihinjač, Jagačić, Toplak, Prstec).

Slika 5.41 Andreas Wiertz, Bez naziva, 1997. g.

U zbirci se nalaze i artefakti poznatih hrvatskih primijenjenih umjetnika (Šmider – fotografije; Danč – tapiserija; Schwabenitz, Salvaro, Šoić Štebih – keramika), te donacije izraelskih, njemačkih, gradišćanskih i mađarskih umjetnika (Abrahami, Weiss, Trevisan, Wiertz, Siepman, Klaudius, Zotter, Osze). Multimedijalnost i multikulturalnost očite su kvalitete ove zbirke. [9]

5.4. Stalni postav

5.4.1. Stalni postav arheoloških, povijesnih i kulturno-povijesnih zbirki

Muzejska građa arheoloških, povijesnih i kulturno-povijesnih zbirki izložena je na drugom katu palače, te predstavlja povijesni i kronološki pregled sa eksponatima od razdoblja prapovijesti do suvremenog doba.

Najstariji predmeti stalnog postava su arheološki nalazi iz razdoblja mlađeg kamenog, bakrenog, brončanog i željeznog doba koji prikazuju razvoj materijalne i duhovne kulture prostora Međimurja. Slijede predmeti rimske provenijencije iz rimskog carskog razdoblja, točnije vremenskog okvira od 1. st. do 5. st., dok je ranosrednjovjekovni period zastupljen rijetkim primjercima ranoslavenskih keramičkih posuda, nakitom i vrijednim primjercima oružja.

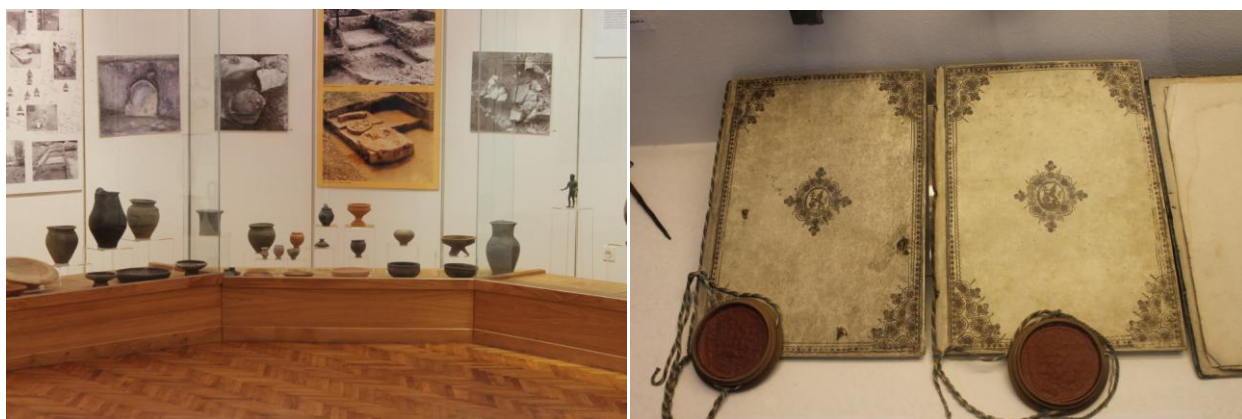

Slika 5.42 Prikaz Stalnog postava arheoloških, povijesnih i kulturno-povijesnih zbirki I.

Dio muzejske građe povijesnih zbirki tematski je izložen u stalnom postavu Muzeja, kao samostalna cjelina ili zajedno s građom kulturno-povijesnih zbirki. Prikazano je razdoblje

srednjeg i novog vijeka u kontekstu feudalnih gospodara Međimurja od 13. st. do 20. st., a posebice je obrađeno gospodarstvo obitelji Zrinski u Međimurju, jedne od najznačajnijih hrvatskih plemićkih obitelji. U postavu muzeja posebno je obrađena tema Tiskarstvo u Međimurju, a prikazane su i dvije prijelomne godine, 1848. g. i 1918. g. dok je u tri prostorije prikazana tema Međimurje u Domovinskom ratu. Budućom reorganizacijom stalnog postava planira se obraditi i muzejskom građom prikazati ostala važna tematika iz povijesti Međimurja.

Prezentirana je i vrijedna građa umjetnosti i obrta, domaće i strane provenijencije koja ilustrira bogatu povijest materijalne kulture na području Međimurja: cehovski proizvodi i dokumentacija, zbirka oružja s vojnom opremom, namještaj, ogledala i satovi koji govore o kulturi stanovanja, te ljekarnička zbirka s laboratorijem. Sakralni fundus zastupljen je liturgijskim metalnim predmetima, tekstilom i kiparskim ostvarenjima, a u postavu pak je profane umjetnosti izložena zbirka metala (stolno posuđe i pribor za jelo), keramike (fajansa, porculan, kamenina), stakla, te modnih i tekstilnih predmeta. [9]

Slika 5.43 Prikaz. Stalnog postava arheoloških, povijesnih i kulturno-povijesnih zbirki II.

5.4.2. Stalni postav etnografskih zbirki

Građa iz zbirke etnografskog odjela prezentirana je u stalnom postavu na prvom katu palače. Postav je koncipiran tako da prati izmjenu godišnjih doba kroz smjenu najznačajnijih poslova i običaja za to vrijeme godine. Život jednog domaćinstva u Međimurju u drugoj polovici 19. st. i prvoj polovici 20. st. karakterizira posvećenost obradi polja. Stoga su u stalnom postavu predstavljeni veći poljoprivredni radovi te alati i strojevi koji su se koristili za te poslove. No, rad

nije bio jedina aktivnost Međimuraca. Proštenja, sajmovi, zajednički poslovi, obilježavanje blagdana ili hodočašća predstavljaju otklon od uobičajenog vremena, vrijeme u kojem su se pričale priče, plesalo i pjevalo, prenosila znanja, zaljublivalo se. Preplitanje materijalnog i nematerijalnog vida života nit je koja se provlači kroz cijeli postav.

Tri najznačajnija događaja u životu svakog pojedinca – rođenje, svadba i smrt – obrađeni su u zasebnim prostorijama. Ove je trenutke pratio velik broj običaja koji su zabilježeni na popratnim legendama uz predmete. Na taj se način fizičkim predmetima daje kontekst u kojem su korišteni, kontekst bez kojeg su samo komad oblikovanog drveta, platna, metala.

Postav etnografskih zbirki sadrži dragulje poput cjelovitog licitarskog štanda s licitarskim proizvodima, velikog vertikalnog tkalačkog stana i prikaza tkanja, ručno izrađenih drvenih pokladnih maski, tibetnih rubaca kao najistaknutijeg dijela međimurske narodne nošnje ili čipkarice koje izrađuje svetomarsku čipku uz pomoć batića i bala. [9]

Slika 5.44 Prikaz stalnog postav etnografskih zbirki

5.4.3. Stalni postav likovnih zbirki

Likovna galerija Muzeja Međimurja Čakovec utemeljena je kao muzejski odjel 1968. godine. Autorica koncepcije prvog stalnog postava galerije, koji je uz nekoliko izmjena i dopuna bio dostupan javnosti sve do 2012. g. na 2. katu Muzeja, je prof. Ljubica Ramušćak povjesničarka umjetnosti, a kasnije ravnateljica Muzeja sve do umirovljenja 2006. g. Tijekom tog razdoblja prikupljena su brojna djela hrvatskih suvremenih umjetnika kao i onih povezanih s Međimurjem.

Novi stalni postav likovnih zbirki uređen je na 1. katu jugoistočnog krila muzeja i otvoren 30. rujna 2016. g. Autorica koncepcije i likovnog rješenja je viša kustosica Erika Nađ Jerković.

U fundusu Muzeja Međimurja Čakovec je jedanaest likovnih zbirki u kojima se trenutačno čuva više od 7300 predmeta. U novom stalnom postavu galerije predstavljeno je sedam zbirki s gotovo 400 slika, grafika i skulptura izloženih u osam dvorana ukupne površine 351 kvadratnog metra. To su zbirke: Zbirka Luje Bezeredija, Zbirka Marije Zidarić, Zbirka Pavla Vamplina, Zbirka Priske Kulčar, Zbirka Angele Bek, Zbirka umjetnika Međimurja, Zbirka hrvatske umjetnosti 20. st. i 21. st.

Slika 5.45 Prikaz stalnog postava likovnih zbirki I.

Galerijski stalni postav korespondira s koncepcijom kompleksnog zavičajnog muzeja prezentirajući prvenstveno djela autora koji su rođenjem, životom i radom povezani s Međimurjem.

Slika 5.46 Prikaz stalnog postava likovnih zbirki II.

Samostalno su prezentirane zbirke pet međimurskih umjetnika dok su izabrana djela ostalih autora iz ove skupine izložena s djelima drugih hrvatskih suvremenih umjetnika kako bi se kontinuitet likovnih osobnosti ovog sjevernog podneblja sagledao u kontekstu hrvatske likovne scene. Prezentacija zbirki je kronološka a izložena djela nastala su u vremenskom rasponu od 1928. g. nadalje. [9]

Slika 5.47 Prikaz stalnog postava likovnih zbirki III.

6. Anketno istraživanje o baštini Starog grada Zrinskih

6.1. Anketa "Baština Starog grada Zrinskih"

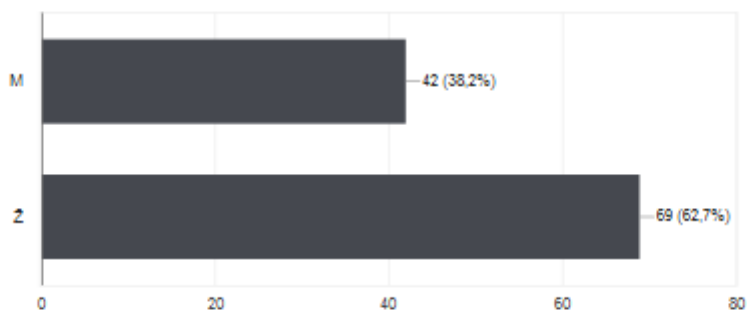
Anketa "Baština Starog grada Čakovec" provedena je kroz 110 ispitanika, od koji je 62,7% ženskih ispitanika i 38,2% muških ispitanika razne životne dobi i radnog statusa. Cilj ankete bio je istražiti znanje ljudi iz naše povijesti te istražiti koji su njihovi stavovi prema umjetnosti i posjećenosti naše kulturne baštine.

Možemo reći da je anketa podijeljena u dva dijela. U prvom dijelu ankete postavljena su osnovna pitanja o pojedinom ispitaniku kao što je spol, dob i radni status. Ostala pitanja odnose se na povijest samog dvorca i bitnih nam godina i činjenica kao i o samoj umjetnosti dvorca, te na poznate i bitne osobe iz prošlosti koje su uzdigle našu kulturnu baštinu na jedan viši nivo.

6.1.1. Primjer i analiza ankete

1. Kojeg ste spola?

110 odgovora

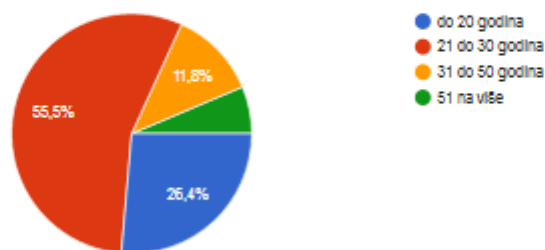

Slika 6.1 Grafički prikaz 1. odgovora iz ankete

Rezultati prikazuju da je u anketi sudjelovalo četrdeset i dva muških ispitanika i šezdeset i devet ženskih ispitanika.

2. Vaša dob?

110 odgovora

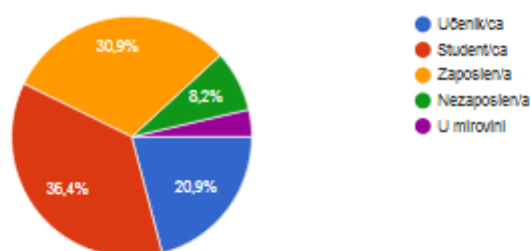

Slika 6.2 Grafički prikaz 2. odgovora iz ankete

Rezultati prikazuju da je u anketi sudjelovalo najviše ispitanika dobne skupine od 21 do 30 godina i to 55,5%. Slijede ih ispitanici dobne skupine do 20 godina i to 26,4%, zatim ispitanici dobne skupine od 31 do 50 godina i to 11,8%, a bilo je i ispitanika dobne skupine od 51 godina na više i to 6,3%.

3. Koji je Vaš radni status?

110 odgovora

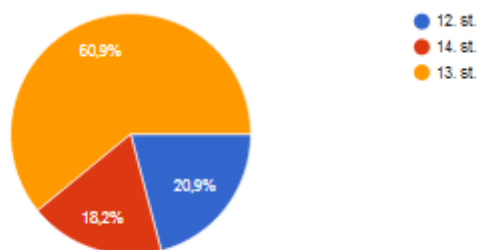

Slika 6.3 Grafički prikaz 3. odgovora iz ankete

Rezultati prikazuju da 36,4% ljudi koji su sudjelovali u anketi studira, 30,9% ljudi je zaposleno dok je 8,2% ljudi nezaposleno, njih 20,9% su učenici, a samo 3,6% sudionika je u mirovini.

4. U kojem stoljeću se prvi put spominje Čakovec?

110 odgovora

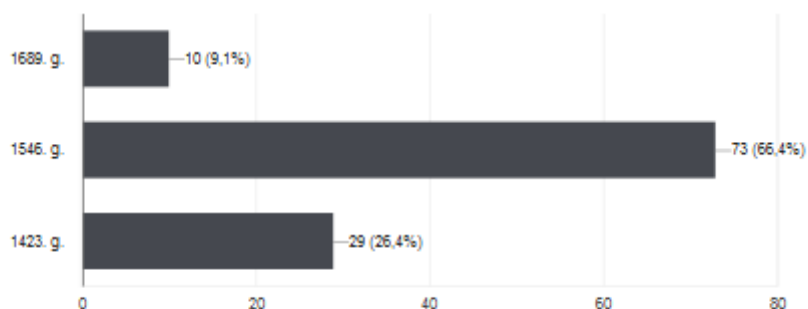

Slika 6.4 Grafički prikaz 4. odgovora iz ankete

Točan odgovor na ovo pitanje je 13.st. Rezultati prikazuju da je 60,9% ispitanika znalo točan odgovor, još 20,9% ispitanika mislilo je da je točan odgovor, a 18,2% ispitanika mislilo je da je točan odgovor 14.st.

5. Koje godine Zrinski dolaze u posjed utvrde grada?

110 odgovora

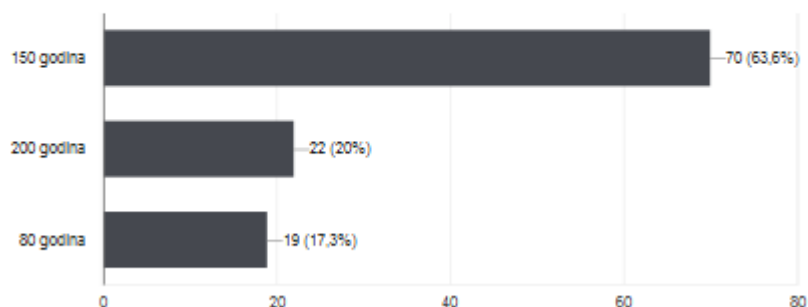

Slika 6.5 Grafički prikaz 5. odgovora iz ankete

Rezultati prikazuju da je najviše ispitanika, sedamdeset i tri, ponudilo točan odgovor, a to je 1546. godina. Njih dvadeset i devet mislilo je da je točan odgovor 1423. godina, a deset ispitanika mislilo je da je točan odgovor 1689. godina.

6. Koliko godina grad ostaje sjedište obitelji Zrinski?

110 odgovora

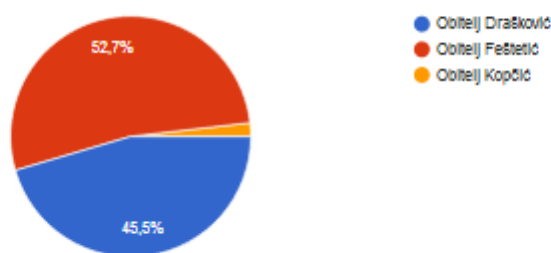

Slika 6.6 Grafički prikaz 6. odgovora iz ankete

Stari grad Čakovec ostaje 150 godina sjedište obitelji Zrinskih. Točan odgovor znalo je sedamdeset ispitanika. Dvadeset i dva ispitanika mislilo je da je točan odgovor 200 godina, a 19 ispitanika mislilo je da je 80 godina točan odgovor.

7. Tko je još osim obitelji Zrinskih značajan za grad?

110 odgovora

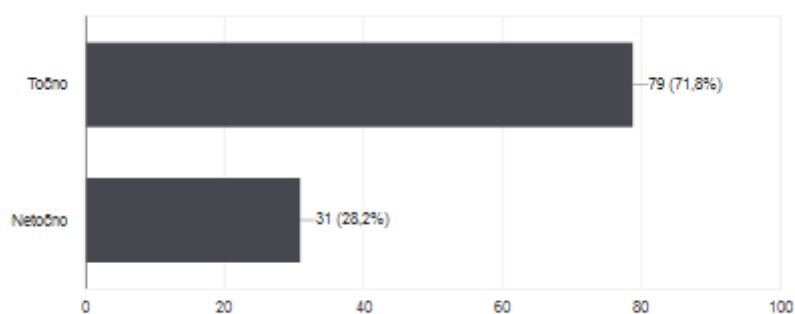

Slika 6.7 Grafički prikaz 7. odgovora iz ankete

Točan odgovor je obitelj Feštetić. Rezultati prikazuju da je 52,7% ljudi znalo točan odgovor dok je 45,5% ljudi mislilo da je točan odgovor obitelj Drašković, a ostalih 1,8% mislilo je da je obitelj Kopčić točan odgovor.

8. Čakovečki je grad, nakon obnove, postao mješanac vodene utvrde i renesansne tvrđave.

110 odgovora

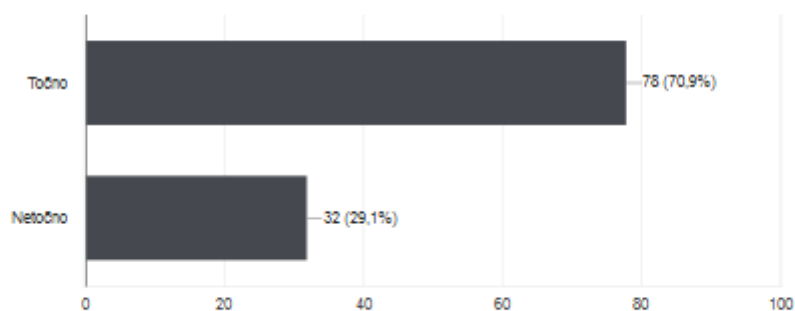

Slika 6.8 Grafički prikaz 8. odgovora iz ankete

Točan odgovor je da je grad, nakon obnove, postao mješanac vodene utvrde i renesansne tvrđave. Rezultati prikazuju da je sedamdeset i devet ljudi znalo točan odgovor, a trideset i jedna osoba mislila je da tvrdnja nije točna.

9. Čakovečki stari grad ima djelomično sačuvane elemente kasne gotike, ali pretežito pripada glavnom povijesnom stilu sjeverne Hrvatske - baroku.

110 odgovora

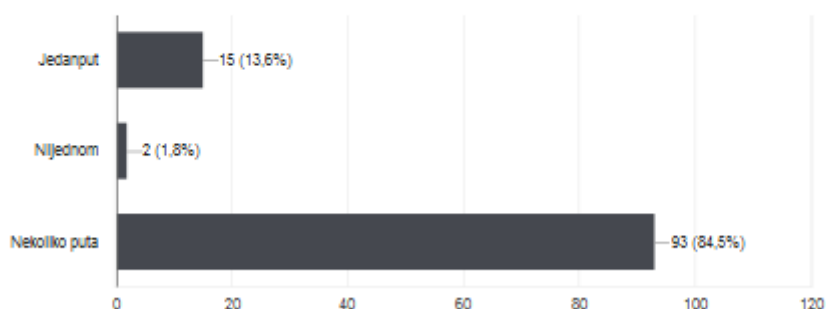
Slika 6.9 Grafički prikaz 9. odgovora iz ankete

Tvrdnja, "Čakovečki stari grad ima djelomično sačuvane elemente kasne gotika, ali pretežito pripada glavnom povijesnom stilu sjeverne Hrvatske - baroku.", je točna. Sedamdeset i osam ispitanika znalo je točan odgovor, dok je trideset i dvoje ispitanika mislilo da je ova tvrdnja netočna.

10. Da li ste posjetili Stari grad Zrinskih?

110 odgovora

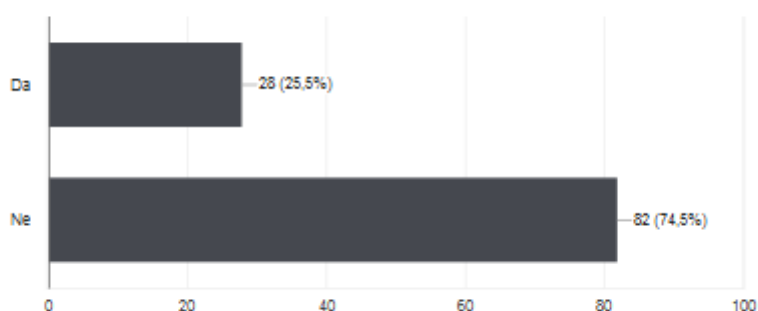

Slika 6.10 Grafički prikaz 10. odgovora iz ankete

Rezultati prikazuju da je sto osam ispitanika posjetilo barem jedanput Stari grad Zrinskih, a dva ispitanika nisu nijednom.

11. Smatrate li da Stari grad Zrinskih dovoljno posjećen?

110 odgovora

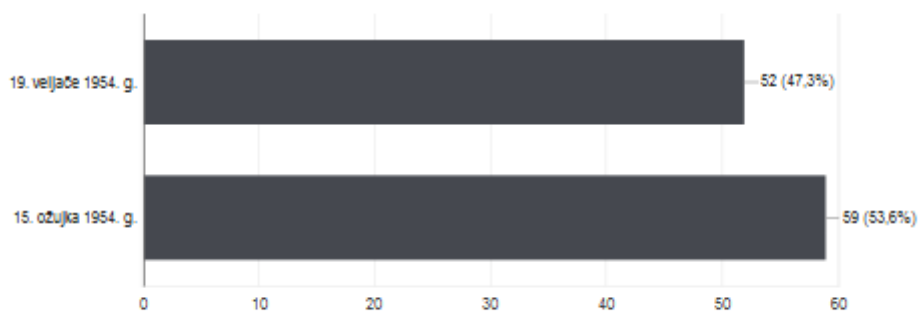

Slika 6.11 Grafički prikaz 11. odgovora iz ankete

Rezultati prikazuju dvadeset i osam ispitanika smatra da je Stari grad Zrinskih dovoljno posjećen, dok osamdeset i dva ispitanika smatra da grad nije dovoljno posjećen.

12. Kojeg datuma je osnovan Muzej Međimurja Čakovec?

110 odgovora

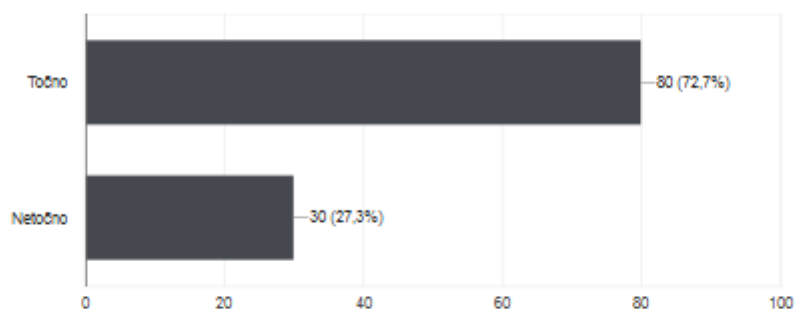

Slika 6.12 Grafički prikaz 12. odgovora iz ankete

Muzej Međimurja Čakovec osnovan je 19. veljače 1954.g. Točan odgovor znalo je pedeset i dva ispitanika, dok je pedeset i devet ispitanika smatralo da je muzej osnovan 15. ožujka 1954.g.

13. Muzejski fond sadrži 25 835 eksponata, smještenih u ukupno 51 zbirki.

110 odgovora

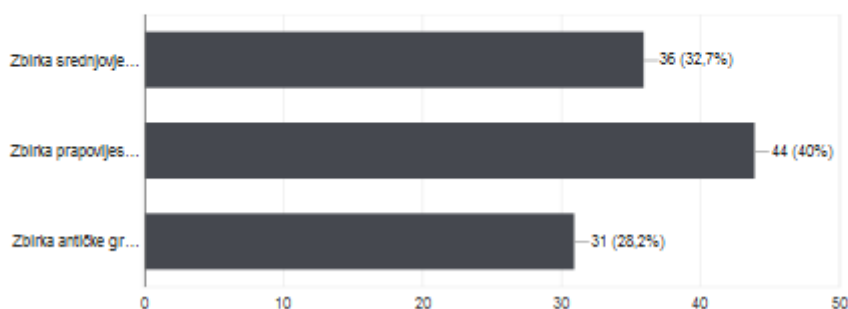

Slika 6.13 Grafički prikaz 13. odgovora iz ankete

Tvrdnja, "Muzejski fond sadrži 25 835 eksponata, smještenih u ukupno 51 zbirku.", je točna. Osamdeset ispitanika znalo je točan odgovor, dok je trideset ispitanika mislilo da je ova tvrdnja netočna.

14. Kojoj zbirci pripada keramička posuda - žara iz 7. st. pr. Kr. pronađena u Domašincu?

110 odgovora

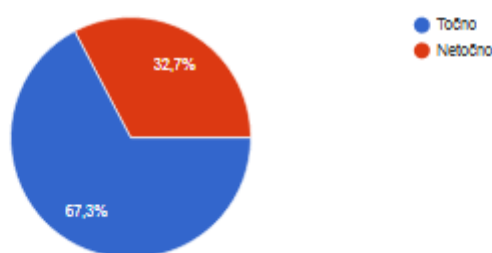

Slika 6.14 Grafički prikaz 14. odgovora iz ankete

Keramička posuda - žara iz 7. st. pr. Kr. pronađena u Domašincu pripada Zbirci prapovijesne građe. Točan odgovor znalo je četrdeset i četiri ispitanika. Trideset i šest ispitanika mislilo je da pripada Zbirci srednjovjekovne građe, dok je trideset i jedan ispitanika mislilo da pripada Zbirci antičke građe.

15. Preteča Povijesnog odjela je Zbirka Narodnooslobodilačke borbe, osnovana prilikom otvaranja prvog stalnog postava Muzeja 1955. g.

110 odgovora

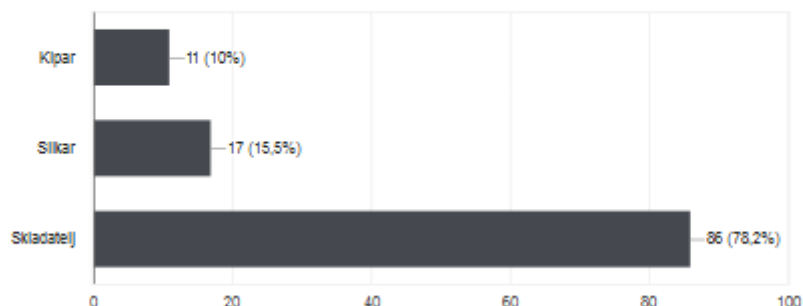

Slika 6.15 Grafički prikaz 15. odgovora iz ankete

Rezultati prikazuju da je 67,3% ispitanika znalo da je preteča Povijesnog odjela Zbirka Narodnooslobodilačke borbe, osnovana prilikom otvaranja prvog stalnog postava Muzeja 1955. godine točna, a 32,7% ispitanika odgovorilo je pogrešno.

16. Tko je bio Josip Štolcer Slavenski?

110 odgovora

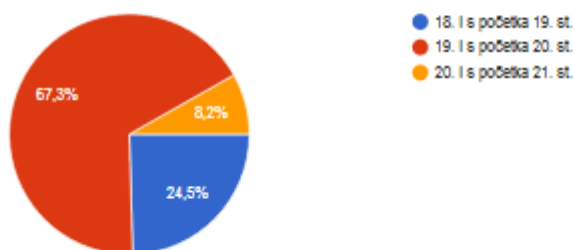

Slika 6.16 Grafički prikaz 16. odgovora iz ankete

Rezultati prikazuju da je najviše ispitanika, osamdeset i šest, ponudilo točan odgovor, a to je da je Josip Štolcer Slavenski bio skladatelj, njih sedamnaest mislilo je da je točan odgovor slikar, a jedanaest sudionika odabralo je odgovor netočan odgovor kipar.

17. Zbirka fotografija, negativa i fotografskog pribora broji veću količinu crno-bijelih fotografija iz kojeg stoljeća?

110 odgovora

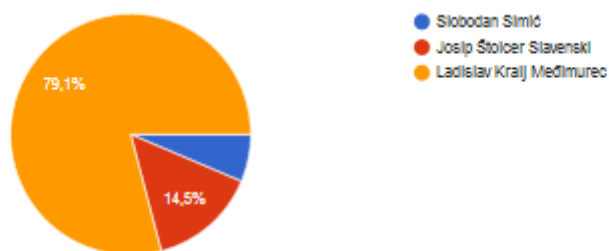

Slika 6.17 Grafički prikaz 17. odgovora iz ankete

Točan odgovor na ovo pitanje je 19. i s početka 20. st. Rezultati prikazuju da je 67,3% ispitanika znalo točan odgovor, 24,5% mislilo je da je točan odgovor 18. i s početka 19. st., a njih 8,2% mislilo je da je točan odgovor 20. i s početka 21. st.

18. Kako se zove prvi školovani međimurski slikar i grafičar?

110 odgovora

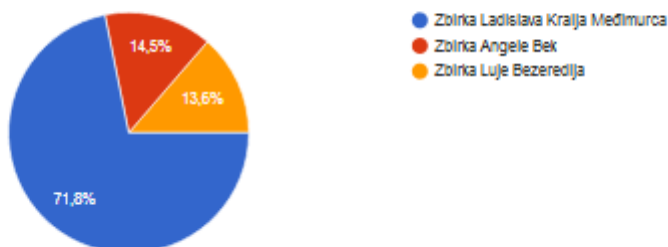

Slika 6.18 Grafički prikaz 18. odgovora iz ankete

Prvi školovani međimurski slikar i grafičar zove se Ladislav Kralj Međimurec. Točan odgovor znalo je 79,1% sudionika, dok je njih 14,5% mislilo da je to Josip Štolcer Slavenski, a njih 6,4% mislilo je da je točan odgovor Slobodan Simić.

19. Što je prikazano na slici?

110 odgovora

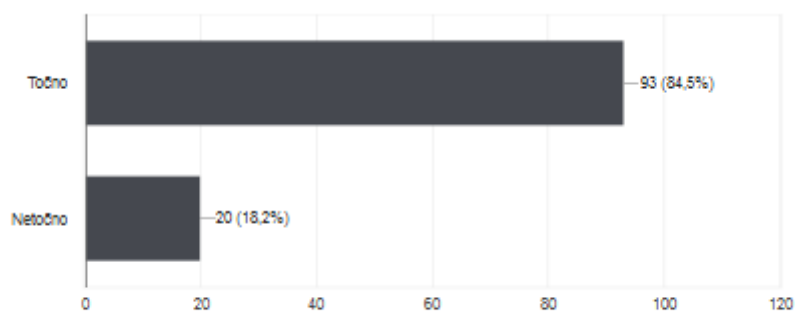

Slika 6.19 Grafički prikaz 19. odgovora iz ankete

Na slici je prikazana zbirka Ladislava Kralja Međimurca, prvog međimurskog slikara i grafičara. Točan odgovor znalo je 71,8% ispitanika, 14,5% mislilo je da je točan odgovor Zbirka Angele Bek, a njih 13,6% ispitanika mislilo je da je točan odgovor Zbirka Luje Bezeredija.

20. Najstariji predmeti stalnog postava su arheološki nalazi iz razdoblja mlađeg kamenog, bakrenog, brončanog i željeznog doba ?

110 odgovora

Slika 6.20 Grafički prikaz 20. odgovora iz ankete

Rezultati prikazuju da je devedeset i tri ispitanika znalo točan odgovor da su najstariji predmeti stalnog postava arheološki nalazi iz razdoblja mlađeg kamenog, bakrenog, brončanog i željeznog doba, a dvadeset ispitanika odgovorilo je pogrešno.

7. Zaključak

Međimurje je smješteno na zapadnom perifernom dijelu Panonske nizine i dio je središnje Hrvatske. Dijeli se na gornje Međimurje (područje brežuljkastog kraja) i donje Međimurje (područje koje je većim dijelom aluvijalna ravnica između rijeka Mure i Drave). Međimurje nosi nadimak Hortus Croatiae (Vrt Hrvatske ili Cvjetnjak Hrvatske).

U Međimurju se može pronaći jako malo kulturnih spomenika. Najvažniji kulturni spomenici u ovom kraju usko su vezani uz grad Čakovec i njegovu okolicu. Od 13. do 18. stoljeća u Međimurju su izgrađene atraktivne i najpoznatije građevine kao što je Stari Stari grad Zrinskih, Dvorac Feštetić u Pribislavcu koji danas ima funkciju osnovne škole. Također, kod Železne gore nalazi se očuvan dvorac odnosno kurija Terbócz (Terbotz) koja je danas u funkciji restorana. U Štrigovi možemo pronaći dvorac Tkalec iz 18. st. i dvorac Banfi iz 13. st.

Stari grad Čakovec je utvrđeni plemićki dvorac u središtu grada Čakovca, a poznat je i pod nazivom Stari grad Zrinskih. Čakovečki Stari grad danas je simbol identiteta i tradicije Međimurja.

Prvi se put spominje u 13. stoljeću kao toranj ili kula (Čakov turen) jednostavnije konstrukcije, izgrađen od drvenih elemenata. Njegov je utemeljitelj ugarski grof Dmitar Čak po kojem je grad Čakovec dobio ime. Od 27. lipnja 1333. godine Čakovec se spominje kao utvrđeni grad u jednoj ispravi kralja Karla Roberta Anžuvinskog.

Vlasnici utvrde često su se tijekom godina i stoljeća mijenjali. Utvrda se u više navrata rekonstruirala i nadograđivala, posebice u razdoblju vladavine obitelji Zrinski (1546-1691.) i Althan (1719-1791.). Osim njih, Čakovcem su gospodarili članovi plemićkih obitelji 1267. g. Gising, zatim Lacković 1350g., braća Kanižaj 1397.g., grofovi Celjskih 1405.g., 1473.g. obitelj Ernušt

Hrvatski ban Nikola Šubić Zrinski, došao je u posjed Međimurja 1546. godine, te pretvara čakovečku utvrdu u utvrđeni renesansni dvor. Pet generacija Zrinskih gospodarilo je Međimurjem, 150 godina. 1719.g. nakon obitelji Zrinski u posjed Stari grad dolazi u ruke obitelji Althan. U njihovo se vrijeme događa veliki zemljotres 30. travnja 1738. godine, nakon čega na starim temeljima počinje izgradnja barokne palače utvrđene zidinama, kakav izgled u osnovi zadržava do danas. Althani prodaju 1791. cijelo svoje međimursko imanje grofovima Feštetićima. Oni u 19. stoljeću postupno provode industrijalizaciju i čakovečki Stari grad djelomično koriste u gospodarske svrhe, otvorivši pogon za proizvodnju šećera.

Čakovečki se Stari grad sastoji od vanjskih obrambenih zidina, bastiona, koje čine tlocrtno peterokutni oblik. Ti bastioni jedinstveni su u Hrvatskoj po tome jer nisu zemljani već su

sagrađeni od opeke. Unutrašnja četverokutna palača podignuta je vjerojatno za vrijeme obitelji Ernušt, pregrađena u razdoblju Zrinskih, a današnji je oblik dobila obitelji Althan, koja je stari renesansni dvor pretvorila u baroknu palaču. Taj se objekt još naziva i Novi dvor. Oko zidina stoljećima su postojali široki opkopi ispunjeni vodom, koja je dotjecala iz male međimurske rijeke Trnave. Opkopi su s vremenom potpuno isušeni.

Oko cijele već spomenute arhitekture nalazi se park, odnosno Perivoj Zrinski bogat raznovrsnim drvećem, grmljem i cvjetnim površinama, te pun različitih spomenika.

Stari grad bio je kategoriziran kao spomenik kulture nulte kategorije, prema novoj je kategorizaciji od dana 19.11.2007. godine razvrstan u kulturno dobro od nacionalnog značenja. U njemu je danas smješten Muzej Međimurja Čakovec.

Muzej Međimurja osnovan je 19. veljače 1954. godine kao Gradski muzej. Danas je to muzej zavičajnog tipa s regionalnim djelokrugom. Muzejska građa bazira se za područje Međimurja. U muzeju se nalazi ukupno pet odjela i to: arheološki odjel, povijesni odjel, kulturno - povijesni odjel, etnografski odjel i odjel u kojem se nalazi likovna galerija.

Sadrži 25 835 eksponata od regionalnog, pa i nacionalnog značaja, smještenih u ukupno 51 zbirki, u pet već spomenutih odjela.

Obrađujući temu "Baština Starog grada Zrinskih" može se zaključiti da Čakovec ima svoju bogatu povijest, a Muzej Međimurja Čakovec ima što za pokazati. No postoji problem, što sama povijest i baština nije doprijela do mnogih ljudi odnosno posjetitelja. Nesporno je kako Stari grad Zrinskih, odnosno Muzej Međimurja Čakovec nudi bogat program i zalaže se da privuče što više posjetitelja, no ovim završnim radom dokazano je da se mora zalagati još više. Stari grad Zrinskih je i nešto više od samog dvorca, to je dvorac koji priča jednu od najzanimljivijih priča, kako međimurske tako i hrvatske povijesti. Iako je dvorac promijenio puno vlasnika kroz povijest, ostao je zapamćen kao simbol moći nad Međimurjem. Dvorac će vas uvući u sva povijesna zbivanja jer se svakom kutku grada može se osjetiti spoj povijest, kulture i umjetnosti.

U Varaždinu, listopad 2017. g.

---

8. Literatura

- [1] B. Marciuš: Kamen na prapovijesni način, Čakovec 2017. g.
- [2] <http://www.lovelymedjimurje.com/kultura-i-tradicija-medimurja/>,
dostupno: 29.08.2017.
- [3] T. Đurić, D. Feletar: Stari gradovi, dvorci i crkve sjeverozapadne Hrvatske,
Koprivnica 1992.g.
- [4] V. Kalšan: Međimurska povijest, Čakovec 2006.g.
- [5] <https://darkoantolkovic.wordpress.com/2015/04/26/putovi-zrinskih/>,
dostupno: 30.08.2017.
- [6] http://visitmedimurje.com/atrakcije_aktivnosti-all.asp?id=70&m=2&mm=06&kt=Priroda,
dostupno: 30.8.2017.
- [7] https://hr.wikipedia.org/wiki/Perivoj_Zrinskih, dostupno: 30.8.2017.
- [8] https://hr.wikipedia.org/wiki/Stari_grad_%C4%8Cakovec, dostupno 01.9.2017.
- [9] <http://mmc.hr/>, dostupno: 01.09.2017.
- [10] https://hr.wikipedia.org/wiki/Muzej_Me%C4%91imurja_%C4%8Cakovec,
dostupno: 4.9.2017.

Popis slika

Slika 4.1 Stari grad Zrinskih.....	11
Slika 4.2 Vanjska utvrda Starog grada	12
Slika 4.3 Veduta tvrđave Čakovec 1639. g, prikaz Johanna Ledentua.....	13
Slika 4.4 Tlocrt Čakovečke utvrde 1639. g.	14
Slika 4.5 Spomenik Nikoli Zrinskom Čakovečkom na ulazu u perivoj	15
Slika 4.6 Pogled na Stari grad i dio perivoja Zrinskih.....	16
Slika 5.1 Muzej Međimurja Čakovec	17
Slika 5.2 1000 kruna, Wien, 1902. g.	20
Slika 5.3 Žrtvenik, posvećen bogu Jupiteru, Sveti Martin na Muri, 2.-3. st.....	21
Slika 5.4 Nadgrobnna ploča – stela, Čakovec, 2.-3. st.	21
Slika 5.5 Crkva sv. Jelene, Šenkovec	23
Slika 5.6 Krunica, Sveta Jelena Šenkovec, 17.-18. st.....	23
Slika 5.7 Žara, Domašinec, 7. st. pr. Kr.	24
Slika 5.8 Askos, Goričan, 7. st. pr. Kr.	25
Slika 5.9 Potvrda grofa Mihaela Ivana Althana i grofice Josipe Althan, Beč, 1757. g.....	28
Slika 5.10 Pismo grofa Petra Zrinskog, Čakovec, 1638. g.	29
Slika 5.11 Naslovna strana knjige Jože Horvata, Besa, Zagreb, 1973. g.	29
Slika 5.12 Diploma Ordena oslobođenja Španjolske, Pariz, 1949. g.	30
Slika 5.13 Austrijski carski Orden željezne krune III. stupnja, Beč, kraj 19./početak 20. st	31
Slika 5.14 Spomenica Domovinskog rata 1990.-1992. g.	32
Slika 5.15 Sablja oficira francuske lake konjice, 1800. g.....	34
Slika 5.16 Žena danas - List Organa AFŽJ-a, br. 32, studeni, 1943. g.	35
Slika 5.17 Fotografija sekcije hazena Čakovečkog športskog kluba, Čakovec, 1933. g.....	36
Slika 5.18 Fotografija nastavnčkog zbora Učiteljske škole u Čakovcu; 1929. g.	36
Slika 5.19 Josip Štolcer Slavenski, Originalni svezak partitura "Pesme moje majke" u rukopisu, Čakovec. 1916. g. - 1926. g.....	38
Slika 5.20 Portret Josipa Štolcera Slavenskog, 1955. g., crno bijela fotografija.....	39
Slika 5.21 Portret Ane Marije Pignatelly u liku sv. Helene Križarice.....	40
Slika 5.22 Potvrda pravila čakovečkoga krojačkog ceha, Čakovec, 1765. g.	41
Slika 5.23 Fotoaparat Box tengor, model 54/2, Njemačka, 1934.-1938. g.	42
Slika 5.24 Negativ na staklu s prikazom ulaza u vinski podrum na brijegu Varhelj u Šenkovcu, Ladislav Kronast, Čakovec.....	43
Slika 5.25 Radio prijemnik, Canadian Marconi Company, Kanada; 1914. - 1937. g.....	44

Slika 5.26 Reklama za realnu ljekarnu "Zrinskomu" u Čakovcu, Tiskara V. Takšić, 1920-tih	45
Slika 5.27 Salonska garnitura, druga polovica 19. st.....	46
Slika 5.28 Stojeći sat, druga polovica 18. st.	46
Slika 5.29 Svilotisak "Nepobjedivo Sunce izlazi na četveropregu", Raffaello Sanzio, 1810. g ...	48
Slika 5.30 Damska lepeza, 19. st., slonova kost.....	49
Slika 5.31 Bluza za djevojčicu, Međimurje, 1. pol. 20. st.	51
Slika 5.32 Ladislav Kralj Međimurski	57
Slika 5.33 Memorijalna zbirka Ladislava Kralja Međimurca	57
Slika 5.34 Sveta Amalija, druga pol. 20. st.	58
Slika 5.35 Ivo Režek, Autoportret	59
Slika 5.36 Roko Štokić, Ples, 1995. g.	59
Slika 5.37 Kupačica I, 1947. g.....	60
Slika 5.38 Akt, 1962. g.....	62
Slika 5.39 Heda Rušec, 2005. g.....	62
Slika 5.40 Portret brkatog mladića, druga pol. 20. st.	64
Slika 5.41 Andreas Wiertz, Bez naziva, 1997. g.	64
Slika 5.42 Prikaz Stalnog postava arheoloških, povijesnih i kulturno-povijesnih zbirki I.....	65
Slika 5.43 Prikaz Stalnog postava arheoloških, povijesnih i kulturno-povijesnih zbirki II.	66
Slika 5.44 Prikaz stalnog postav etnografskih zbirki.....	67
Slika 5.45 Prikaz stalnog postava likovnih zbirki I.	68
Slika 5.46 Prikaz stalnog postava likovnih zbirki II.....	69
Slika 5.47 Prikaz stalnog postava likovnih zbirki III.	70
Slika 6.1 Grafički prikaz 1. odgovora iz ankete	71
Slika 6.2 Grafički prikaz 2. odgovora iz ankete	72
Slika 6.3 Grafički prikaz 3. odgovora iz ankete	72
Slika 6.4 Grafički prikaz 4. odgovora iz ankete	73
Slika 6.5 Grafički prikaz 5. odgovora iz ankete	73
Slika 6.6 Grafički prikaz 6. odgovora iz ankete	74
Slika 6.7 Grafički prikaz 7. odgovora iz ankete	74
Slika 6.8 Grafički prikaz 8. odgovora iz ankete	75
Slika 6.9 Grafički prikaz 9. odgovora iz ankete	75
Slika 6.10 Grafički prikaz 10. odgovora iz ankete	76
Slika 6.11 Grafički prikaz 11. odgovora iz ankete	76
Slika 6.12 Grafički prikaz 12. odgovora iz ankete	77
Slika 6.13 Grafički prikaz 13. odgovora iz ankete	77

Slika 6.14 Grafički prikaz 14. odgovora iz ankete	78
Slika 6.15 Grafički prikaz 15. odgovora iz ankete	78
Slika 6.16 Grafički prikaz 16. odgovora iz ankete	79
Slika 6.17 Grafički prikaz 17. odgovora iz ankete	79
Slika 6.18 Grafički prikaz 18. odgovora iz ankete	80
Slika 6.19 Grafički prikaz 19. odgovora iz ankete	80
Slika 6.20 Grafički prikaz 20. odgovora iz ankete	81

Sveučilište
Sjever

IZJAVA O AUTORSTVU
I
SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, IVANA KOVAČ (ime i prezime) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom BASTINA STAROG GRADA ZRINSKIH (upisati naslov) te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

Kovač

(vlastoručni potpis)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, IVANA KOVAČ (ime i prezime) neopozivo izjavljujem da sam suglasan/na s javnom objavom završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom BASTINA STAROG GRADA ZRINSKIH (upisati naslov) čiji sam autor/ica.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

Kovač

(vlastoručni potpis)